

Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemonDerginin ana sayfası: <http://dergipark.gov.tr/anemon>**Araştırma Makalesi • Research Article****American Intelligence Community Description and Discussion of a Theory**

Özdemir Akbal*

Abstract: This study examines the activities of the American Intelligence Community from the perspective of the theory of international politics, demonstrating that the Structural Realist perspective provides a more comprehensive explanation than an independent theory of intelligence. The analysis conducted within the framework of the Structural Realist perspective demonstrated that intelligence activities were directly proportional to the balance of power and power maximization at the systemic level in international politics. In this context, Operation Ajax, the Bay of Pigs Invasion, the Iranian Revolution, and Operation Cyclone were analyzed as case studies, analyzing both the short-term benefits and the long-term drawbacks of these activities. The findings of the study revealed the challenges in establishing an independent intelligence theory due to the inherently chaotic and dynamic nature of intelligence activities, while also highlighting the Structural Realist perspective as a significant tool for analyzing intelligence activities within the framework of the theory of international politics. Additionally, the study highlighted that intelligence operations were constrained by the systemic structure of international politics, thereby emphasizing the crucial role of alliance relations. Ultimately, the study asserts the necessity of examining intelligence activities within the framework of a Structural Realist-based theory of international politics and contributes to the Turkish academic literature on intelligence studies.

Keywords: Theory of International Politics, Structural Realism, Intelligence, American Intelligence Community, Coalitions and Strategic Cooperation

Amerikan İstihbarat Topluluğu Tanımlaması ve Bir Teori Tartışması

Öz: Bu çalışma, Amerikan İstihbarat Topluluğu faaliyetlerini uluslararası politika teorisi bakımından inceleyerek, bağımsız bir istihbarat teorisinden ziyade Yapısal Realist perspektifin açıklayıcı olduğunu ortaya koymaktadır. Yapısal Realist perspektif çerçevesinde ortaya konan analiz, istihbarat faaliyetlerinin uluslararası politikanın sistemik seviyesindeki güç dengesi ve gücün maksimizasyonu ile doğru orantılı olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda Ajax Operasyonu, Domuzlar Körfezi, Humeyni İhtilali ve Fırtına Operasyonu örnek olaylar olarak incelenmiş ve bu faaliyetlerin kısa vadeli olumlu uzun vadeli olumsuz sonuçları ele alınmıştır. Çalışmanın bulguları, istihbarat faaliyetlerinin kaotik ve değişken yapısı dolayısıyla bağımsız bir istihbarat teorisinin ortaya konmasındaki zorlukları ortaya koyarken, Yapısal Realist perspektifin uluslararası politika teorisinin istihbarat faaliyetlerinin analizinde önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak, çalışmada istihbarat operasyonlarının uluslararası politikanın sistemik yapısı içinde kısıtlayıcı ve sınırlayıcı etkiye maruz kaldığı dolayısıyla ittifak ilişkilerinin kritik önemi haiz olduğu ortaya konmuştur. Netice itibarıyla Yapısal Realist perspektife dayalı uluslararası politika teorisi çerçevesinde ele alınması gerekliliği ve Türkçe literatüre katkı sunduğu belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Politika Teorisi, Yapısal Realizm, İstihbarat, Amerikan İstihbarat Topluluğu, İttifaklar ve Stratejik İş Birliği

* Dr. Öğretim Görevlisi, Trakya Üniversitesi, İpsala MYO, Mahkeme Büro Hizmetleri Programı

ORCID: 0000-0001-7030-7946 ozdemirakbal@trakya.edu.tr ozdemirakbal@gmail.com

Cite as/ Atıf: Akbal, Ö. (2025). American intelligence community description and discussion of a theory. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(3), 1396-1428. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.1613700>

Received/Geliş: 05 Jan/Ocak 2025

Accepted/Kabul: 08 Sep/Eylül 2025

Published/Yayın: 30 Dec/Aralık 2025

e-ISSN: 2149-4622. © 2013-2025 Muş Alparslan Üniversitesi. TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde.

Introduction

Is an intelligence theory possible? This question has long been posed by those who examine intelligence within the framework of academic studies. The inherent secrecy of intelligence activities also serves as a tool for gaining popularity. An individual who merely implies knowledge of a concealed matter, the one that is inaccessible to the general public, gains social status. This pursuit of popularity has recently been facilitated by social media. This popularity is further amplified by unfounded claims made anonymously, as users are not required to disclose their true identities, leaving such claims beyond academic scrutiny. However, such attitudes and behaviors pose significant challenges for intelligence studies, undermining the field's academic rigor. Beyond these challenges, incorporating intelligence activities into the scientific domain presents an additional difficulty. The inherent secrecy of intelligence activities conflicts with the openness and inquisitiveness of scientific inquiry. This raises the question of whether intelligence itself qualifies as a science or should instead be studied within an established scientific framework.

This study hypothesizes that intelligence activities should be analyzed within the discipline of international politics, addressing the central research question: "Is an intelligence theory possible?" This is because the inherent secrecy of intelligence studies significantly delays, or, in some cases, entirely prevents the examination of events in the process of testing phenomena. In other words, since theory development requires establishing a phenomenon-event correlation, this study also aims to demonstrate such a correlation. This necessitates testing and verifying phenomena by correlating them with events. At this stage, identifying testable events and phenomena is essential for their definition and analysis. Accordingly, a methodological approach was developed by analyzing selected events from the American Intelligence Community's activities in the context of actions and outcomes in international politics. This study focuses on the American Intelligence Community due to its relatively greater transparency compared to other intelligence agencies and communities. This study consists of two main sections: the first defines the American Intelligence Community and analyzes its operational activities, particularly those of the Central Intelligence Agency (CIA); the second examines how these activities align with international political theory.

Objective

This study aims to determine whether an intelligence theory should be developed or whether intelligence activities should instead be analyzed within the framework of international political theory. To achieve this, the study examines the activities of the American Intelligence Community through the lens of international political theory, guided by the central research question outlined above. This study adopts a Structural Realist perspective to examine both the impact of intelligence activities at the systemic level of international politics and their influence on theory-building. In line with these primary objectives, this study also seeks to: analyze and define the structure and operational capacity of the American Intelligence Community, assess the effectiveness and scope of intelligence operations through case studies, examine the impact of these operations on the balance of power, alliance dynamics, and systemic structures, explore the relationship between the Structural Realist perspective and theoretical approaches that seek to construct a framework for intelligence activities, identify the limitations of these approaches, and contribute to the Turkish academic literature on intelligence studies.

Method

The theoretical framework adopted in this study also defines its methodology. This is because Waltz's approach to the theory of international politics follows a deductive model, which provides a

framework for defining interactions at the structural systemic level (Waltz, 2010).¹ Within this methodological approach, emphasis was placed on the proposition that stated constrain and limited one another within the systemic structure, which is one of the fundamental premises of the theoretical perspective. Thus, the study examines the capacity of the U.S. to achieve its strategic objectives through intelligence activities and its ability to operate within the systemic structure of international politics. Within this framework, selected case studies were analyzed to establish the relationship between events and phenomena. The case studies; Ajax Operation, the Bay of Pigs Invasion, the Iranian Revolution, and Operation Desert Storm, were selected due to their impact at both the sub-systemic and systemic levels, as well as the availability of relevant documents and information. In this context, the study utilized open-source analysis to examine the data. During the discussion phase, the selected cases were analyzed through the lens of the Structural Realist perspective, focusing on their theoretical alignment with the balance of power and the maintenance of the *status quo*. The successes and failures of the selected cases were comparatively analyzed based on their systemic-level impact. The claim that intelligence activity implementation and analysis fit within a theoretical framework associated with the behavioral approach was critically evaluated in light of the identified data and findings. The primary limitation of this study was that the nature of intelligence activities inherently led to restricted and biased information. While open-source data may seem like a restrictive barrier to comprehensive analysis, this limitation was mitigated through the application of a theoretical methodology.

Findings

Despite offering valuable empirical insights, much of the classical intelligence literature, such as Sherman Kent's *Strategic Intelligence for American World Policy* (1949) and David Kahn's *The Codebreakers* (1967), remains largely descriptive and lacks a systemic theoretical grounding. Similarly, Loch K. Johnson's extensive contributions (e.g., *Secret Agencies*, 1996) tend to focus on institutional dynamics and oversight mechanisms, often neglecting how structural constraints shape intelligence behavior at the international level. In contrast, structural realism, with its emphasis on the anarchic nature of the international system and the distribution of capabilities among states, provides a more parsimonious and predictive framework. By situating intelligence activities within the logic of survival, balance of power, and systemic pressures, structural realism offers a theoretical lens through which intelligence can be understood not as an isolated bureaucratic function, but as an instrument of strategic adaptation in a competitive international environment. Within the Structural Realist perspective, it was determined that the primary objective of the American Intelligence Community was to act as a guiding force at the systemic level of international politics and to maximize power. Secondly, it was found that while the analyzed operations yielded positive short-term outcomes, they resulted in negative long-term consequences. Based on this finding, it was concluded that intelligence operations, constrained by the limitations of the American Intelligence Community, not only failed to achieve their expected systemic-level outcomes but also altered alliances at the sub-systemic level, pushing target states toward alignment with the Soviet Union and other adversarial powers. Thirdly, it was identified that intelligence operations not only underscored the critical importance of alliance relations but also actively influenced and shaped alliances through both direct and indirect outcomes. Based on case study analysis, similar to the theoretical perspective, it was also concluded that developing an independent intelligence theory remained a challenge. This was due to the strong correlation between the behavioral approach to intelligence analysis and the fields of psychology and sociology. Furthermore, the study identified the limitations of this perspective in detecting and analyzing the behaviors of statesmen or other strategically significant figures operating within the target state. At this point, the study found that while the Structural Realist perspective acknowledged the influence of individuals in foreign policy-making, it

¹ For Waltz, theory is not derived inductively from empirical observations but is constructed deductively to explain and predict outcomes within the international system. In Chapter 4 of *Theory of International Politics*, he emphasizes that a deductive (systemic) approach—grounded in structural constraints such as anarchy and the distribution of capabilities—is more suitable for theorizing in international relations than reductionist or inductive models focused on unit-level attributes.

asserted that they had no significant impact at the systemic level. Instead, the dominant view emphasizes the constraining and limiting effects of the structure. This effect also manifested at the sub-systemic level. Therefore, rather than an independent intelligence theory, the Structural Realist perspective provides a higher level of explanatory power. Within this framework, it was determined that intelligence operations, within the limitation of the American Intelligence Community, demonstrated how states constrained and limited each other at both the systemic and sub-systemic levels. In conclusion, the study's findings underscored the importance of analyzing intelligence activities through a Structural Realist perspective, demonstrating that this theory offered the strongest explanatory power.

Discussion

The US Intelligence Community

In this part of the study, before transitioning to a theoretical analysis, the components that constitute the U.S. intelligence structure will first be examined. Beyond this objective, this section will also contribute to defining the formal structure of these institutions, which are often attributed an almost mythical level of power in popular perception. Following this, an analysis will be conducted on the activities of the units within the American Intelligence Community, paving the way for the examination of the theoretical perspective. Charles Thomas Fingar (2011), who played a significant role in analyzing and managing U.S. intelligence activities, described the American Intelligence Community as a highly capable structure, employing over one hundred thousand personnel and operating with a budget that exceeds the Gross Domestic Product (GDP) of many countries. The sheer scope of this structure brings challenges related to defining its mission, executing its operations, and sustaining its activities. Fingar (2011) stated that photo analysts, experts on the military systems of other states, and employees analyzing various security-related issues, primarily political, economic, and social, constituted approximately 20% of the American Intelligence Community. In this sense, it would not be incorrect to state that the American Intelligence Community operates with a strong emphasis on analysis. The fact that only 20% of the workforce consists of analysts suggests a personnel base of over 20,000 individuals. Additionally, considering the presence of other units within the American Intelligence Community, which can be categorized under general services such as logistics, technical maintenance, and scientific activities, this percentage remains notably high. This underscores the idea that analysis should be regarded as a core function of the community's operations. Although analysis is considered a core function of the intelligence community, it has not been effectively fulfilled. The misleading of policymakers during the U.S. invasion of Iraq, along with the failure to prevent strategic surprises such as the 9/11 attacks and the Pearl Harbor bombing, serve as striking examples of these structural shortcomings. Nevertheless, rather than debating the value of analysis and analysts, it is essential to discuss the structure of the American Intelligence Community and the reasons behind its emergence. At this stage, the institutions that comprise the American Intelligence Community will be examined.

Director of National Intelligence- DNI

Although American intelligence activities date back much earlier, the 9/11 attacks marked the beginning of a new era for the intelligence community and its operations. The American security bureaucracy and government, recognizing deficiencies in intelligence analysis that played a significant role in failing to prevent 9/11, decided to establish a coordinating body called the Office of the Director of National Intelligence (ODNI/DNI). As a result, on December 17, 2004, a coordinating body was established within the American Intelligence Community, separate from the Central Intelligence Agency (CIA) (Best Jr, 2006). This change in the U.S. demonstrated that the intelligence laws enacted in 1947, despite subsequent amendments, were still insufficient. Debates continue regarding whether 9/11 could have been prevented and what the outcome might have been if the data and findings obtained had been

properly analyzed. Within the context of these debates, it was reiterated that the nature of intelligence was inherently dynamic, requiring constant renewal and development. The DNI functions as a coordinating center, ensuring effective intelligence sharing and assessment among various agencies within the U.S.

Due to the inherent secrecy of intelligence activities, access to post-2004 intelligence analyses are significantly limited in open sources, making it challenging to form a definitive opinion on the effectiveness of the DNI. Additionally, the extent to which the DNI has adequately fulfilled its coordination role remains a subject of debate among American security officials and policymakers (Gill, 2010). This debate has also extended to whether the CIA successfully carried out the same role from its official establishment in 1947 until 2004. In direct response to this debate, the responsibility was transferred from the CIA to the newly established coordinating body. The DCI, who served as both the head of the CIA and the nominal coordinator of all intelligence agencies, operated with limited authority over budget, personnel, and interagency processes. This dual role often led to conflicts of interest and inadequate coordination, particularly as defense-related agencies operated with significant autonomy. In response to the intelligence failures surrounding the 9/11 attacks, the Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act of 2004 established the DNI as a separate office with overarching authority. Unlike the DCI, the DNI is not affiliated with any single agency but oversees the entire intelligence apparatus, including budgetary control and strategic integration across 18 agencies. This reform was intended to strengthen interagency collaboration and remedy longstanding structural deficiencies in intelligence coordination. At this stage, examining other intelligence agencies in the U.S. is essential for broadening the scope of the discussion.

Civilian and Military Intelligence Agencies in the US

The United States Intelligence Community (IC) comprises a total of 18 official agencies. These include the Defense Intelligence Agency (DIA), National Reconnaissance Office (NRO), U.S. Air Force Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Wing (ISR), U.S. Navy's Office of Naval Intelligence (ONI), U.S. Marine Corps Intelligence Department (USMC DIRINT), U.S. Army Military Intelligence Corps (MI), U.S. Space Force's Space Delta 18 (DEL 18), Central Intelligence Agency (CIA), Drug Enforcement Administration (DEA), Federal Bureau of Investigation (FBI), Department of Energy's Office of Intelligence and Counterintelligence (DOE-IN), Department of the Treasury's Office of Terrorism and Financial Intelligence (TFI), Department of Homeland Security's Office of Intelligence and Analysis (DHS I&A), U.S. Coast Guard Intelligence Directorate (USCG), and the Department of State's Bureau of Intelligence and Research (INR) (Ateş, 2023, pp. 20–21). Each of these entities contributes to national intelligence efforts through distinct missions and operational domains, coordinated under the leadership of the Office of the Director of National Intelligence (ODNI). Within the U.S. intelligence structure, all agencies, except the CIA, operate under a unified overarching framework. The primary function of these agencies is to provide intelligence to support the activities and objectives of the entities to which they are subordinate. Additionally, these agencies assist in the execution of operations by offering intelligence support for the operational activities of their affiliated institutions. At this stage, a brief overview of these agencies was provided, without any hierarchical order.

The U.S. intelligence structure comprises intelligence agencies affiliated with the Department of Defense (DoD) and those operating under civilian departments. Therefore, intelligence agencies in the U.S., excluding the CIA, can be categorized into two main groups: those affiliated with civilian authorities and those under military authority. Accordingly, this section was organized under two subheadings: the Department of Defense and other federal departments.

Department of Defense Intelligence Agencies

These agencies, which can also be defined as part of the American military intelligence structure, primarily operate across a broad spectrum, ranging from combat intelligence to cyberspace operations that may impact U.S. national security. At this point, it should be noted that combat intelligence can also be conducted by various units operating within the battlefield or operational theater. However, it should also be emphasized that these units fall outside the scope of direct intelligence activities, as their role is limited to providing the necessary intelligence to support the execution of military operations.

One of the units within the American military intelligence structure is the US Air Force Intelligence. A RAND report states that U.S. Air Force Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance (ISR) activities, along with irregular warfare operations based on these activities, have significantly increased in Asia, the Middle East, and North Africa following the 9/11 attacks (Alkire et al., 2016). The origins of U.S. Air Force Intelligence activities can be traced back to Communications Intelligence (COMINT) operations, which began on October 20, 1948, with the establishment of the U.S. Air Force Security Service (USAFSS) to monitor Soviet Union activities (Aid, 2009, p. 19). However, this structure underwent numerous transformations and, as of 2014, ceased to function as an independent intelligence agency. Instead, it operated as a subordinate unit, first assuming the designation of the 25th Air Force on September 29, 2014, and later transitioning to the 16th Air Force on October 11, 2019. A RAND report on the recruitment of officers tasked with executing U.S. Air Force ISR activities stated that 14% of intelligence officers were graduates of the U.S. Air Force Academy, 50% came from the Reserve Officers' Training Corps (ROTC), and 36% were from the U.S. Air Force Officer Training School (OTS). The report critiqued these recruitment sources for not fully aligning with the main elements that formed the core of the officer cadre (Brauner et al., 2009). In the conclusion of the report, the discrepancy between the qualifications of assigned personnel and the requirements of these positions further clarified these critiques (Brauner et al., 2009). Therefore, U.S. Air Force Intelligence operates within a subordinate unit structure rather than as an independent intelligence organization.

Another unit within the U.S. military intelligence structure is the U.S. Army Intelligence unit. The origins of U.S. Army intelligence activities can be traced back to the American Revolutionary War. However, for the purposes of this study, the focus was on U.S. Army Intelligence activities, particularly in the post-World War II era. This was because the post-World War II period encompassed the foundational elements that shaped the modern international political system. The transformation of U.S. Army Intelligence began during World War II, with a significant restructuring in 1942. As part of this reorganization, U.S. Army Intelligence concentrated on technical intelligence operations, such as aerial photograph analysis and radio signal interception, while being structured into the Military Intelligence Service (MIS), the Signal Security Agency (SSA), and the Counter Intelligence Corps (CIC) (Bigelow, 2012). Shortly before the establishment of this new intelligence structure, the attack on Pearl Harbor occurred on December 7, 1941, prompting the U.S. entry into World War II. The failure of its predecessor intelligence units to anticipate the Pearl Harbor attack played a significant role in driving this reorganization.

Intelligence activities played a significant role in U.S. Army operations during its campaign in Europe in World War II. In February 1944, Colonel Oscar W. Koch was appointed as G-2 (intelligence officer) of the 3rd Army, under the command of Lt. Gen. George S. Patton (Bigelow, 2012). Upon his appointment, Koch structured the 3rd Army's intelligence activities into five divisions: administration, combat intelligence, G-2 air, security, and auxiliary units (Bigelow, 2012). Within a two-year period, the U.S. Army intelligence structure underwent rapid transformations at the subordinate unit level. This evolution clearly illustrated the dynamic nature of intelligence activities and the necessity for swift adaptations to meet emerging operational needs and respond to changing circumstances.

The U.S. Army Intelligence adopted a highly debated approach regarding the effectiveness and implementation of operational outcomes during Operation Desert Storm in 1991, in collaboration with the CIA (Bird, 2004). General Norman Schwarzkopf, who was responsible for the operation, stated that if they had waited for the CIA, they would still be in Saudi Arabia (Betts, 2007, p. 80). In contrast, the failures of military intelligence during the Vietnam War not only exposed shortcomings in interagency

cooperation but also revealed deficiencies within military intelligence operations themselves. Although some argue that U.S. military intelligence did not suffer from significant deficiencies (Ferris, 1995), the undeniable fact remains that the U.S. withdrew its troops from Vietnam as a result of the Paris Peace Conference. At this point, a broader debate emerged regarding the effectiveness of interagency cooperation and the overall adequacy of military intelligence institutions.

US Navy Intelligence constitutes another branch within the military intelligence structure. Given the critical importance of US naval power in terms of global influence, the activities of US Navy Intelligence span a wide range, from dominance in the Asia-Pacific region to operations in Europe and Asia. In line with this strategic significance, the origins of the US Navy date back to the 1880s. The Office of Naval Intelligence (ONI), established in 1882, was the first modern intelligence agency of the United States (Shulman, 1993). During World War I, the ONI worked closely with law enforcement agencies in intelligence activities, particularly in combating smuggling and similar crimes (Setzekorn, 2017). The early structure of US Navy Intelligence also laid the groundwork for the development of intelligence frameworks that would later extend into law enforcement activities. Within this context, the need for domestic intelligence similar to the United Kingdom's MI5 was identified, leading to the establishment of the Federal Bureau of Investigation (FBI) (Setzekorn, 2017). As a result, an agreement was signed between the FBI, the Military Intelligence Division, and the ONI, designating the FBI as the lead agency responsible for domestic intelligence and investigative activities (Finnegan, 1998, p. 53).

During World War II, the need arose to reorganize the Military Intelligence Division in 1942. During this process, representatives from the ONI and the Military Intelligence Division formed the Joint Intelligence Committee (JIC). The JIC was later expanded to include the Coordinator of Information, the U.S. State Department, the Board of Economic Warfare, and, as of May 1943, the Chief of Staff of the Army Air Forces. Additionally, the Joint Intelligence Staff, a subordinate unit of the JIC, was established (Finnegan, 1998, p. 62). The expansion of the intelligence structure and the coordination between civilian and military entities demonstrated the increasing complexity of the system. Furthermore, the ONI's representation in the newly established committee underscored the significance of naval power in US strategic planning. During World War II, the ONI, like other military intelligence units, focused heavily on technical intelligence operations.

During the Cold War, the ONI primarily focused on technical intelligence activities. Beginning in the early years of the Cold War, the National Security Agency (NSA), the largest technical intelligence agency in the US, conducted technical intelligence activities in collaboration with the Navy Field Operational Intelligence Office (NFOIO) (Ford & Rosenberg, 2005). Additionally, the Fleet Ocean Surveillance Information Facility (FOSIF) was established in 1972 under the US Sixth Fleet in Spain to monitor Soviet activities in the Mediterranean (Ford & Rosenberg, 2005). At this point, it is important to note that the US utilized its NATO alliances and similar security agreements to conduct intelligence activities, capitalizing on the strategic positions of its allies. That same year, a similar structure was established in Japan under the US Seventh Fleet (Ford & Rosenberg, 2005). These efforts became more pronounced during the Reagan administration in 1985 (Ford & Rosenberg, 2005). Following the Cold War, the ONI continued similar activities, supporting operations under the framework of counterterrorism. Within the military intelligence structure, some units serve dual roles, such as Coast Guard Intelligence, which handles both intelligence and law enforcement activities, and Marine Corps Intelligence, which focuses specifically on combat intelligence for the Marine Corps.

Another major entity within the US military intelligence structure is the National Security Agency (NSA). Numerous myths and speculative claims have been made about this agency. James Bamford's book, *The Puzzle Palace: Inside America's Most Secret Intelligence Organization*, translated into Turkish as "*Sırlar Evreni: ABD Ulusal Güvenlik Dairesi'nin Dinleme ve İstihbarat Ağı*", is a notable example of popular interest in this subject. Beyond this dramatized narrative, the NSA is the most advanced agency specializing in technical intelligence. Since its establishment in 1952, the NSA has remained the largest Signals Intelligence (SIGINT) organization within the US intelligence community (Aid, 2001). Within this structure, the NSA has played a crucial role in US security cooperation, from

its early years through the Cold War and post-Cold War periods. A notable example of analytical error, or possibly misleading analysis by the NSA, was the Gulf of Tonkin incident, which contributed to US involvement in the Vietnam War. In this incident, the NSA's analysis included the claim that a skirmish between US Navy ships and North Vietnamese torpedo boats had escalated. This claim ultimately contributed to US involvement in the Vietnam War. However, documents declassified in 2005 revealed substantial evidence that the NSA's analyses were misleading and lacked clarity and completeness (Fujimato, 2014). Despite these issues, there are studies indicating that SIGINT activities advanced following the Vietnam War and that this progress continued during the Operation Desert Storm. This situation demonstrated that, despite past mistakes, a collaborative and supportive attitude existed within the US military intelligence institutions, contributing to institutional development. During Operation Desert Storm, both the CIA and the NSA were criticized for being unprepared to provide adequate intelligence support for the operation. This led the calls for the establishment of a joint operations institution to address such deficiencies (Christian & Dillard, 2000). This situation is a fundamental indicator of how challenging interagency coordination and communication can be, even within a single domain of intelligence activity such as SIGINT.

Intelligence Agencies Affiliated with Other Departments

Within the US Intelligence Community, certain agencies serve dual roles as law enforcement entities while also holding intelligence collection authority. These agencies typically do not engage in independent intelligence operations but rather function to support specific objectives. They either provide intelligence to fulfill the needs of their respective departments or, as in the case of the FBI, support law enforcement activities through intelligence gathering. Their primary role is to serve as a supporting entity for the core operational functions of their parent organizations. The FBI was founded in 1908 during Theodore Roosevelt's presidency (Charles & Stockham, 2022, p. 1). The US federal system of government posed challenges in tracking criminals who committed offenses in one state and fled to another. These difficulties underscored the need for a federal investigative agency, leading to the establishment of the FBI. However, over time, particularly during the Cold War and the post-9/11 era, the FBI significantly expanded its role. Initially focused on combating communism, the FBI later assumed significant responsibilities in domestic security and intelligence operations, particularly within the framework of the War on Terror.

Although the FBI is a highly prominent institution, its role in the analysis of intelligence within the framework of international political theory remains relatively limited due to its primary focus on domestic policy issues. Nonetheless, since 2003, the FBI has been explicitly authorized to investigate foreign influences within the realm of domestic security intelligence, thereby establishing a sphere of influence that extends into international politics (Investigation, 2012, pp. 2–3). Additionally, the Drug Enforcement Administration (DEA) is one of the agencies engaged in intelligence activities that support law enforcement operations, particularly in information security and counter-narcotics efforts (Administration, 2008, p. 13). However, the DEA has limited relevance to this study, as its activities are primarily restricted to security intelligence operations.

The Central Intelligence Agency (CIA)

The CIA is the most widely discussed intelligence agency in the US. The Office of Strategic Services (OSS), which operated during World War II, was restructured as the CIA following the war, with the enactment of the National Security Act of 1947 and the establishment of the National Security Council (NSC) (Bolton, 2018, pp. 36–37). This transformation in the U.S. security and intelligence bureaucracy, combined with the country's status as a global power, has had a profound international impact. Building on this influence, the CIA's activities, though sometimes exaggerated, have been extensively studied both during and after the Cold War.

At this stage, given the scope of the study, neither the structure of the CIA nor the activities attributed to it, particularly those linked to conspiracy theories, was examined or defined. However, the CIA's role as the coordinating body of the US Intelligence Community from its inception until 2004, along with its continued status as the only independent intelligence agency, underscored its significance. It is asserted that the CIA, while coordinating its operations with other intelligence agencies, has the largest personnel capacity among them. Among its many divisions, the National Clandestine Service (NCS) (responsible for covert operations) stands out as the CIA's most significant HUMINT (Human Intelligence) unit. Additionally, the Directorate of Intelligence, which oversees intelligence analysis, is responsible for preparing the President's Daily Briefing (PDB) and the World Intelligence Review (WIRE). In this capacity, the Directorate of Intelligence also functions as an analytical unit. Despite these capabilities and its broader operational reach compared to other agencies, the CIA has encountered both analytical and operational failures. At this stage, the second section of the study will explore the development of an intelligence theory using open-source materials.

American Intelligence Activities and Theoretical Framework

In international political analysis, while sensationalist approaches are prevalent, there also exist theoretical perspectives grounded in a systematic scientific framework. Among these, Structural Realism stands out as one of the most significant perspectives. Structural Realism is fundamentally premised on the idea that the systemic structure of international politics is inherently anarchic. The anarchic nature of international politics at the systemic level underscores the distribution of capabilities and the pursuit of power maximization. Within this perspective, states are constrained by the structure and must act accordingly to maintain the balance of power and enhance their systemic capacity. As a result, a systemic structure emerges where states prioritize intelligence activities. In doing so, states sustain their pursuit of security within the balance of power framework. For instance, Operation Ajax, as discussed below, had adverse consequences for the US, as it not only disrupted regional balances and triggered a crisis at the sub-systemic level but also fueled anti-American sentiment at the systemic level.

The balance of power is the cornerstone of Structural Realism. Accordingly, states form alliances to address security concerns stemming from the anarchic nature of the systemic structure. In the realm of intelligence activities, identifying state strategies for alliance formation, analyzing adversary strategies, and influencing adversary states are crucial. For instance, the intelligence activities examined below aim to shape US-Soviet relations at the systemic level, ultimately contributing to the implementation and maintenance of the balance of power. This dynamic introduces intelligence activities as an additional method within the Structural Realist framework for positioning states in the balance of power, alongside war and economic activities. In international politics, intelligence activities seek to guide and define adversarial states. The positioning of states relative to one another, a key area of analysis in Structural Realism, necessitates theoretical examination. State intelligence activities serve to maximize power, uphold the balance of power, and, when possible, tilt it in favor of the implementing state. This conceptual framework situates intelligence activities within the theoretical paradigms of Structural Realism in international politics. In Waltz's systemic-level approach, the principle that states constrain and limit one another, is fundamental. Within this framework, intelligence emerges as a crucial instrument of statecraft. The high costs of war and the unpredictability of its trajectory, particularly in the post-World War II era, have significantly reshaped state behavior. At this stage, it becomes evident that intelligence activities hold significant importance at the systemic level. In the Structural Realist perspective, the ability of states to constrain and limit each other as units acting at the systemic level of international politics highlights the importance of intelligence activities. Moreover, intelligence serves as a crucial factor for the effective implementation of state capacity.

This section will examine intelligence theory through the lens of the institutions defined above and their joint or individual activities, as documented in open-source materials. Thus far, efforts to understand these institutions and their operations have demonstrated that the dynamic nature of

intelligence necessitates the continuous evolution of institutional processes. At this juncture, it is essential to ask: what constitutes a theory? In social sciences, particularly in political science and its subfield of international politics, the pursuit of "scientific rigor" has given rise to a major analogical issue. This issue stems from the tendency to broadly classify as "theories all approaches that establish universal rules and explain relationships between variables" (Abend, 2008). Thus, applying Newtonian clarity, characteristic of physical sciences, to all social sciences constitutes an analogical fallacy. Moreover, as previously discussed, intelligence agencies must continuously adapt and restructure both their internal mechanisms and interagency relationships. In other words, the theoretical certainty asserted by Newtonian approaches, which rely on fixed data in momentum calculations, cannot be reconciled with the chaos arising from the inherent variability of intelligence. As a result, theoretical approaches to intelligence are largely framed through behaviorism.

Research on the potential application of behavioral methods in intelligence analysis has gained prominence. However, can intelligence analysis truly be classified as an independent theory of intelligence? In other words, does intelligence analysis encompass the full scope of intelligence activities to the extent that it warrants classification as an intelligence theory? This question is particularly significant in the context of the principle of departmentalization within intelligence agencies. This is because the requirement for a theory to provide a comprehensive and inclusive explanatory framework conflicts with the inherent secrecy of intelligence activities. Given that personnel in different units of the same agency remain unaware of each other's operations due to the "need-to-know" principle, where and how could a theory be effectively applied? In the context of intelligence analysis, can defining the structure of individuals or groups under surveillance, as well as adversarial institutions and organizations, constitute a theory? How can a theoretical framework for HUMINT be developed? These questions collectively highlighted the inherent challenges that intelligence activities posed for theory-oriented research. Nonetheless, this suggested that the outcomes of intelligence activities could be analyzed within a theoretical framework.

In international politics, those who assume that contemporary issues are the sole basis for interpreting and understanding international relations may find the hypothesis that "states act within the systemic structure of international politics" particularly challenging to grasp. This is because, from an alternative perspective, any event in the relationship between two states is viewed as isolated and explainable solely through historicism. For example, attempts have been made to explain the US response to the Syrian crisis by drawing parallels to its prior involvement in the Iraq invasion. The US has been claimed to orchestrate regime changes through its intelligence agencies, citing numerous historical precedents. As seen in such cases, these hypotheses are often presented in a self-reinforcing manner, disregarding the correlation between dependent and independent variables, thereby fostering sensationalist interpretations. At this point, as outlined in the introduction to this section, examining intelligence practices through a systemic-level theoretical framework within the structure of international politics would be beneficial. This discussion was framed around the activities allegedly carried out by the American Intelligence Community or the CIA.

A Critical Perspective on Intelligence Analysis and Application During the World War II

Evaluations of the effectiveness of U.S. intelligence analyses at the onset of World War II, specifically in 1941, indicated that studies on Nazi Germany and the Japanese Empire were of limited utility. Furthermore, it was argued that American racial biases and assumptions about rationality hindered accurate assessments of Japan's likelihood of attacking the United States (Kahn, 1984). This assessment highlighted two key issues: first, whether intelligence analysis could be conducted from a behaviorist perspective, and second, whether the intelligence community's difficulty in anticipating attacks such as Pearl Harbor, even in the early stages of World War II, could be rectified through organizational restructuring. Regarding the second issue, the answer appears to be negative, given the persistent reorganizations within the U.S. Intelligence Community, suggesting that structural

adjustments alone might not resolve its fundamental challenges. This is because the idea that events like the Pearl Harbor attack could have been prevented through the establishment of a permanent, centralized intelligence agency (Ransom, 1984), led to further centralization efforts following 9/11, arguably without resolving the underlying issues.

In the post-World War II era, a new inter-state structure emerged, shaped by the war's victors (the United States and the Soviet Union). Within this framework, the evolving nature of warfare heightened the importance of intelligence activities as a primary mode of action. As a result, states aimed to mitigate the widespread destruction, loss of life, and economic devastation caused by war. The US also took significant steps in this regard, commensurate with its systemic-level capacity to act. This section selected case studies based on their impact, outcomes, and historical significance at both the systemic and sub-systemic levels of international politics. Accordingly, the United States' capacity as a great power with systemic-level influence to shape international structures through intelligence activities could be defined. The first example of such actions is Operation Ajax, which will be examined next.

Operation Ajax: An Effort to Transform a State

Operation Ajax was an intelligence operation conducted by the United States in the early years of the Cold War to curb Soviet influence. As previously noted, the Structural Realist perspective interprets the maintenance of the balance of power within the anarchic structure of systemic international politics as states actively constraining one another. In this case, the United States, in alliance with the UK, aimed to secure a favorable position in the balance of power by toppling a government aligned with the Soviet Union. However, in the long run, the intelligence operation proved detrimental to the interests of the US and its allies. This case illustrated that intelligence operations intended to secure a favorable position in the balance of power could produce unintended negative consequences over time.² The beginning of the Cold War between the United States and the Soviet Union immediately after World War II ushered in a new era of geopolitical tension, complicating political maneuvering. During this period, US security officials perceived the possibility of their ally, the UK, losing access to Iranian oil under a specific administration as a threat to their own strategic interests. This assessment set in motion the process of turning plans to overthrow Mossadegh's administration, which had nationalized Iran's oil, into a full-scale operation. In this operation, the CIA, alongside the State and Defense Departments, played pivotal roles, with some accounts suggesting that the Defense Department played a particularly crucial role (Ruehsen, 1993). The simultaneous involvement of these three US institutions -military, diplomatic, and intelligence- in operations targeting a single state demonstrated that no single intelligence phase, such as HUMINT or SIGINT, was sufficient on its own in an intelligence operation. Additionally, the presence of personnel in the field during the execution of Operation Ajax who had experience from both World War II and the Korean War, as well as expertise in psychological warfare (Ruehsen, 1993), highlighted the necessity of military operational experience for such activities. This situation revealed that a single element of power was insufficient in the formulation of foreign policy.

Mossadegh's Iran, influenced by the Tudeh Party and increasingly aligned with the Soviet Union and the People's Republic of China (Behrooz, 2001), presented a major challenge to the United States' containment policy against the Soviet bloc. Given these circumstances, substantial resources were devoted to toppling the Mossadegh government, and ultimately, the operation succeeded in its goal. However, the true issue arose from the very success of the operation. This was because, after the operation, Shah Pahlavi became increasingly dependent on US support within Iran, a dynamic that ultimately fueled the rise of the Khomeini Revolution. A 1961 assessment by the President's Board of

² Although a distinction is often drawn between intelligence operations and covert operations, the reality is that virtually all covert operations rely heavily on intelligence activities for their design and execution. In addition, intelligence operations are frequently employed in active combat zones to support operational planning and tactical decision-making. From this perspective, it becomes clear that intelligence functions form the foundational layer upon which both covert and military operations are built see: Zegart, A. B. (2022). *Spies, lies, and algorithms: The history and future of American intelligence* (Chapter 7). Princeton University Press.

Consultants on Foreign Intelligence, prepared for President Eisenhower, raised concerns about the risks taken and the cost-effectiveness of the covert operation in Iran, casting doubt on its overall merit (Isenberg, 1989). After the operation, a \$5 million budget was allocated to train Iran's secret police, SAVAK, and support efforts to suppress opposition in order to consolidate Pahlavi's rule (Kim, 2006). However, this intervention ultimately backfired, further strengthening the opposition.

The Bay of Pigs and the U-2 Crisis: Efforts to Contain

The Bay of Pigs Invasion was an unsuccessful US operation aimed at toppling Fidel Castro. From a Structural Realist perspective, which interprets state actions as driven by power maximization, the Bay of Pigs Invasion produced an outcome detrimental to the US. Given that strategic foresight is a fundamental factor in shaping a state's actions, the Bay of Pigs Invasion exemplifies how intelligence analysis failures can directly influence state behavior, ultimately posing significant challenges to strategic objectives. The US made flawed decisions concerning the establishment of strategic foresight and the allocation of essential resources for the operation's effective execution. As a result, the operation triggered a major crisis in maintaining the *status quo*. By the 1960s, the US had intensified its covert operations and surveillance efforts as part of its broader strategy to contain the Soviet Union. The potential deployment of Soviet nuclear missiles in Cuba escalated tensions between the two superpowers to unprecedented levels. In other words, the diplomatic crises triggered by the Bay of Pigs operation and the U-2 reconnaissance mission create ambiguity regarding the appropriate intelligence theory for analyzing these events. Meanwhile, the impossibility of securing a military victory due to Mutually Assured Destruction (MAD) (Jervis, 1986) heightened the importance of covert operations and related activities. As widely noted, both the US and the Soviet Union prioritized maintaining the status quo in the post-World War II international political system rather than pursuing revolutionary changes. This approach was largely shaped by the risks posed by nuclear proliferation, underscoring the necessity of preserving stability over engaging in direct military confrontation (Jervis, 1986).

This paragraph directly challenges the argument that the Bay of Pigs operation and the U-2 crisis would inevitably have led to nuclear war. Furthermore, neither the Bay of Pigs operation nor the U-2 crisis were satisfactorily explained within the framework of intelligence theory. However, despite US intelligence failures in both events, a balance was ultimately achieved between Washington and Moscow, prompting the Soviet Union to withdraw the nuclear missiles it had planned to deploy in Cuba. At this stage, a key question arises: how can the establishment of a peaceful environment, despite intelligence failures that could have led to war, be analyzed within the framework of an intelligence theory? The answer to this question lies not in a theory of intelligence activities but in the systemic structure of international politics, where, as previously explained, the great powers primarily uphold the *status quo*. This argument supports not the existence of an independent intelligence theory, but rather the applicability of an international political theory for analyzing intelligence activities.

The Khomeini Revolution: The Transformation of an Ally into an Adversary

The Khomeini Revolution led to the United States losing Iran, a crucial ally within its strategic framework. A fundamental proposition of Structural Realism is that alliances form as a mechanism for maximizing power. Accordingly, the overthrow of the Shah of Iran diminished US sub-systemic influence, ultimately transforming its former ally into the new partner of its erstwhile adversary. At this point, it is crucial to recognize that the behavioralist approach, proposed as a foundation for intelligence theory, contributed significantly to undesirable outcomes due to analytical errors in levels of analysis. These errors, along with their strategic consequences, necessitated analysis within the framework of Structural Realism. The short-term success of Operation Ajax enabled the Pahlavi regime to maintain power in Iran for a prolonged period. However, at this juncture, rather than the execution of intelligence operations, the conceptual framework of intelligence analysis has been questioned and debated. At this

point, the implications of the behavioral approach within intelligence theory was examined. In January 1979, U.S. President Jimmy Carter confidently stated, 'As far as I know, no one predicted that things in Iran would change so rapidly' (Connelly et al., 2021). That same month, Shah Mohammad Reza Pahlavi fled the country (Takeyh, 2022). During this period, some argue that Carter fully supported the Shah of Iran, including offering military assistance; however, due to the Shah's failure to implement an effective policy, the Khomeini Revolution ultimately occurred. This analysis was also supported by U.S. intelligence community units, which argued that the Shah was incapable of making sound decisions due to his illness. In other words, the argument being emphasized was that Pahlavi's mistakes, rather than the Carter administration's actions, were the primary cause of the events in Iran.

At this stage, several questions arise concerning the analytical errors associated with the events in Iran: a) Did analysts alert Washington to the unfolding crisis? b) To what extent did policymakers effectively assess the reports from Iran? c) Did those responsible for political reporting accurately define the nature of the threat? (Connelly et al., 2021). At this point, the assumption that the Shah of Iran maintained control over the military proved to be the most misleading aspect of the situation. At this juncture, the position of Lt. Gen. Robert Huyser, whom Carter assigned to assess the situation, provides a critical lesson in intelligence and crisis management. Lt. Gen. Huyser reported to Washington that the daily desertion rate in the Shah's army ranged between 500 and 1,000 soldiers, which he considered normal for an army of 500,000 troops. He further noted that 75–80% of the Air Force and 90% of the Shah's Guard remained loyal, while the Navy presented no cause for concern (Takeyh, 2022). As widely recognized, the Khomeini Revolution occurred. In the aftermath, U.S. citizens faced significant challenges in evacuating Iran, while the U.S. Embassy was stormed, and its staff and their families were taken hostage. Given the undisputed evidence that on-site observations were conducted and reliable information was gathered, essentially constituting a 'field study', Carter's belief that no significant change would occur in Iran appeared entirely reasonable. The critical issue here is the source and accuracy of the information, which was presented as an on-site observation, or in other words, a 'field study'. Although this is a highly praised method in contemporary international political studies, the case of Lt. Gen. Huyser is just one of many clear examples demonstrating the need for caution when relying on such approaches. Within this framework, the question of whether intelligence analysis, distinct from intelligence operations, constitutes a standalone theory remains highly contested.

Operation Cyclone: The Foundations of a Terrorist Organization

Operation Cyclone was a US-led initiative in Afghanistan, carried out as part of a broader strategy to contain the Soviet Union. From a Structural Realist perspective, states are expected to engage in balancing interventions against systemic-level threats. In this context, the US successfully constrained the Soviet Union by supporting the Afghan Mujahideen. However, in the long term, this operation inadvertently facilitated the emergence of terrorist organizations such as al-Qaeda. Thus, an intelligence theory perspective grounded in behavioralism faces significant challenges in accurately defining outcomes. Conversely, applying the core principles of Structural Realism as a framework for action appears to provide a more coherent approach. The origins of al-Qaeda remain a subject of controversy. Some assert that the terrorist organization was created by the US, which then orchestrated attacks against itself. Others take this conspiracy theory even further, claiming that al-Qaeda was established by the US and that the 9/11 attacks never actually happened. The basis of these sensational claims was the fact that, through Operation Cyclone, the US armed and trained the Afghan Mujahideen as part of its strategy to contain the Soviet Union. This joint operation, executed under the leadership of the CIA but also involving military intelligence agencies and a member of the House of Representatives, serves as a notable example of the interplay between policymaking and intelligence activities. The primary objective of this operation was to support the Soviet containment policy, which encompassed key developments such as the enactment of the 1947 National Security Act and the establishment of a central intelligence agency following World War II. The Soviet intervention in Afghanistan was framed as an invitation by the Afghan government, drawing comparisons to Russia's military involvement in the

Syrian civil war. By 1979, the Soviet Union had established a strong presence in Afghanistan, actively engaging in education, culture, and military relations at a highly significant level. As a result of these activities, by 1979, the Soviet Union had provided education to 10,000 individuals, the majority of whom were officers, through an education program initiated in the mid-1950s in Moscow (Brown, 2013). Additionally, the Soviet Union directly contributed to the development of Afghanistan's infrastructure and the expansion of its trade volume (Brown, 2013). In this situation, the US launched Operation Cyclone to support opposition groups within Afghanistan as part of its strategy to contain the Soviet Union.

The 1978 overthrow of Serdar Mohammed Daoud Khan by a faction within the People's Democratic Party of Afghanistan facilitated Soviet military intervention in Afghanistan. With Soviet backing in internal party conflicts, Babrak Karmal's ascent to power legitimized the Red Army's presence in Afghanistan. In response to these developments, the US implemented measures to weaken Soviet influence. Under the NSC-63 Presidential Directive, President Carter considered military intervention in Afghanistan, imposed economic and diplomatic sanctions on the Soviet Union, and supported regional states against the USSR (Billard Jr, 2010). In this operation, the CIA and military intelligence units deployed their capabilities, while Pakistan's Inter-Services Intelligence (ISI) supported field operations. Additionally, Saudi Arabia contributed financial aid for the training of the Mujahideen (Imran et al., 2022). US Representative Charlie Wilson, in collaboration with the CIA, played a key role in arming the Mujahideen. He also pushed for expanding the operation and urged US policymakers to restructure Afghanistan's state apparatus.

At this stage, Operation Cyclone successfully armed the Mujahideen and established a resistance group against the Soviet Union. However, as the state reconstruction efforts advocated by Representative Charlie Wilson failed, some Mujahideen fighters later became high-ranking members of the al-Qaeda terrorist organization. Although Operation Cyclone was initially deemed successful, in the long run, it contributed to the conditions that led to the 9/11 attacks, the deadliest assault on US soil since Pearl Harbor. At this stage, much like Operation Ajax, Operation Cyclone was initially regarded as an intelligence success within a specific timeframe. However, in the long run, its consequences ultimately undermined US strategic interests. Moreover, like other intelligence operations, Operation Cyclone can only be effectively analyzed through a systemic-level theoretical framework, especially given the involvement of external state actors. This clearly indicates that, instead of developing a standalone intelligence theory, intelligence activities should be examined through a structural theoretical lens. The examined operations illustrated the diverse ways in which the US had sought to protect its national interests and maximize its power across different eras and regions. Underlying these US operational decisions is a Structural Realist perspective, motivated by the need to balance threats, maintain the *status quo*, and, if possible, tilt it in favor of US interests. However, the selected case studies revealed that while certain operations achieved short-term success, their long-term impact proved insufficient. At this stage, the unpredictable and complex nature of intelligence activities was once again clearly revealed.

Conclusion and Recommendations

This study analyzed the activities of the American Intelligence Community within the framework of international political theory to determine whether an independent intelligence theory could be established. In this analysis, critical perspectives were presented regarding the behaviorist approach, which attempted to offer a theoretical perspective on intelligence activities. Analyses within the Structural Realist perspective showed that, while intelligence activities could be studied within a theoretical framework, establishing an independent intelligence theory faced significant limitations. From a Structural Realist perspective, propositions centered on states' pursuit of power maximization play a crucial role in explaining state behavior at the systemic level. Case studies of operations carried out by US intelligence, either independently or with external support, clearly demonstrated how

intelligence activities contributed to achieving short-term objectives. However, the long-term or strategic-level outcomes of the analyzed case studies generally fell short of expectations.

At this stage, the relationship between the US and the states involved was more effectively explained through the dynamics of Structural Realism rather than by attempting to establish an independent intelligence theory. The findings of this study highlighted the challenges of formulating an intelligence theory, even within a behaviorist framework, due to the inherently chaotic and dynamic nature of intelligence activities. The secrecy of intelligence activities, combined with the limited opportunities for academic evaluation or analysis, emerges as a major obstacle to theoretical development. Furthermore, the "need-to-know" principle within intelligence institutions and organizations hinders the development of a universally accepted theoretical framework. Rather than seeking an independent intelligence theory, intelligence activities should be analyzed within the Structural Realist framework to assess their impact on state power maximization and the maintenance of the *status quo* while avoiding sensationalist interpretations. Within the scope of the examined cases, it was evident that the US conducted operations to safeguard its interests and maximize its power at the systemic level of international politics. However, even intelligence operations that achieved short-term success often resulted in negative strategic consequences. This highlighted the necessity of evaluating not only the immediate outcomes of intelligence operations but also their systemic and sub-systemic implications. This study underscored the importance of analyzing intelligence activities within the framework of international political theory. While the Structural Realist framework serves as a crucial tool for understanding the impact of intelligence activities at both the systemic and sub-systemic levels, it also highlights the constraints of developing an independent intelligence theory. Future research may contribute to the expansion of Turkish scholarship in international political theory by analyzing intelligence activities through alternative perspectives such as Social Constructivism and Critical Theory. Additionally, comparative studies of different states' intelligence structures are crucial for assessing the impact of intelligence activities at both systemic and sub-systemic levels.

Disclosure Statements

1. Declaration of the contribution of the researchers: Single author, 100%

2. Conflict of interest: There is no conflict of interest.

3. Ethics Report: This study does not constitute research requiring the collection of data from participants through qualitative or quantitative methods such as surveys, interviews, focus group studies, observations, or experiments, nor does it involve any human or animal experimentation; therefore, approval from an ethics committee was not required. All sources used in the study were appropriately cited, and full compliance with ethical publishing principles was maintained. The author adhered to the principles of academic integrity throughout the preparation of the study.

4. Research Model: The research was prepared as an original research article. During the writing process, a research model was chosen in the form of comparing case studies by scanning open sources and adapting them to the theoretical perspective.

TÜRKÇE SÜRÜM

Giriş

Bir istihbarat teorisi mümkün müdür? Bu soru istihbarat konusunu akademik çalışmalar bağlamında ele alanlar için uzun süreden beri sorulagelmektedir. İstihbarat faaliyetlerinin doğası gereği içerdiği gizlilik aynı zamanda bir popülerite kazanma aracı olarak da ortaya çıkmaktadır. Zira gizli olanı, herkesin vakıf olamadığı bir konuyu bildiği konusunda imada bile bulunan birey kendi çevresinde popülerite kazanmaktadır. Bu popülerite arayışının son dönemde sosyal medya kullanımı vasıtasıyla temin edildiği de bir gerçektir. Anonim adı altında kullanıcı yahut kullanıcıların gerçek kimliğini açıklamak zorunda kalmadan yapmış oldukları ve akademik eleştiri imkânı bulunmayan tezvirat üzerinden bu popülerite daha da yaygınlaşmaktadır. Ancak bu tutum ve davranışlar istihbarat çalışmaları için oldukça sorunlu bir alanı da ortaya çıkarmakta alanı ciddiyetten uzaklaştırmaktadır. Bu sorun alanı haricinde; istihbarat faaliyetinin bilimsel alana tahvili de ayrı bir zorluğu oluşturmaktadır. İstihbarat faaliyetlerinin doğası gereği ortaya çıkan gizliliği bilimsel faaliyetin sorgulayıcılığı ve açıklığı ile çelişmektedir. Tam bu nokta istihbarat faaliyetinin mi bir bilim olduğu yoksa bir bilimsel faaliyet alanı içinde mi istihbarat faaliyetinin incelenmesi gerektiği sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

Çalışma, “Bir istihbarat teorisi mümkün mü?” ana araştırma sorusuna bağlı olarak istihbarat faaliyetlerinin uluslararası politika disiplini içinde incelenmesi gerektiği hipotezini öne sürmektedir. Zira istihbarat çalışmalarının doğası gereği ortaya çıkan gizlilik olguların olaylarla test edilmesi sürecinde olayların incelenmesini ya çok geç sağlamakta yahut hiç sağlamamaktadır. Bir başka deyişle olgu-olay korelasyonu oturtulmadan bir teorinin oluşturulması mümkün olamayacağı için bu çalışmada da olgu-olay korelasyonu ortaya konmak zorundadır. Bu durum da olguların olaylarla test edilme ve doğrulanma gereğini beraberinde getirmektedir. İşte tam bu nokta test edilebilir olayların olguların tanımlanması için ihtiyaç duyulduğu aşamadır. Bu sebepten dolayı Amerikan İstihbarat Topluluğu faaliyetleri içinden seçili olaylarla uluslararası politikada eyleme biçimleri eylem ve sonuç bağlamında değerlendirilerek bir çalışma metodu ortaya konmuştur. Çalışmada Amerikan İstihbarat Topluluğu’nun tercih edilmesi ise diğer istihbarat birim ve topluluklarına kıyasla kaynakların daha şeffaf bir şekilde ortaya konmasından kaynaklanmaktadır. Çalışma öncelikli olarak Amerikan İstihbarat Topluluğu’nun tanımlanması ve başta Merkezî Haber Alma Teşkilatı (Central Intelligence Agency-CIA) olmak üzere istihbarat topluluğu birimleri tarafından yürütülen operatif faaliyetlerin incelenmesi ve bu faaliyetlerin uluslararası politika teorisi ile nasıl uyumlaştırılacağı üzerine kurulu iki ana bölümden oluşacaktır.

Amaç

Çalışmanın amacı; yukarıda belirtilen ana araştırma sorusuna bağlı olarak Amerikan İstihbarat Topluluğu faaliyetlerini uluslararası politika teorisi bağlamında inceleyerek bir istihbarat teorisi mi ortaya konmalı yoksa uluslararası politika teorisi bağlamında istihbarat faaliyetleri mi analiz edilmeli sorusuna cevap bulmaktır. Çalışmada Yapısal Realist perspektif ele alınarak; istihbarat faaliyetlerinin

sistemik uluslararası politika seviyesindeki etkisinin anlaşılması amaçlandığı gibi; bu faaliyetlerin teori yapım sürecine etkisinin tespiti de amaçlanmaktadır. Bu temel amaçlar doğrultusunda çalışma ek olarak; Amerikan İstihbarat Topluluğu'nun yapısını ve işlevsel kapasitesini inceleyerek tanımlamayı, örnek olay analizleri ile istihbarat operasyonlarının etki ve kapasitesini incelemeyi, bu operasyonların güç dengesi, ittifak ilişkileri ve sistemik yapı seviyesindeki etkilerini ortaya çıkarmayı, Yapısal Realist perspektifin istihbarat faaliyetlerine yönelik teorik yapı oluşturma iddiasındaki yaklaşımlarla olan ilişkilerini tartışmayı ortaya koyarak sınırlılıkları belirlemek ve Türkçe literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Çalışmada kullanılan teorik çerçeve aynı zamanda yöntemi de belirlemektedir. Zira Waltz'un uluslararası politika teorisi yaklaşımı tımdengelim modelini benimseyen ve buna istinaden yapısal sistemik seviye etkileşimini tanımlayan bir içeriğe sahiptir (Waltz, 2010).³ Metodolojik yaklaşım içinde teorik perspektifin temel önermelerinden biri olan devletler sistemik yapı içinde birbirlerini kısıtlar ve sınırlandırır önermesi öne çıkarılmıştır. Böylece ABD'nin istihbarat faaliyetleri ile stratejik hedeflerini gerçekleştirme ve uluslararası politikanın sistemik yapısındaki eyleme kapasitesi tespit edilmiştir. Bu çerçevede seçili örnek olayların analizi yapılmak suretiyle olay-olgu ilintisi ortaya konmuştur. Seçili örneklerin Ajax Operasyonu, Domuzlar Körfezi, Humeyni İhtilali ve Fırtına Operasyonu olarak tespit edilmesi bu olayların alt-sistemik seviyeden sistemik seviyeye etkilerinin olması buna ek olarak da olaylara ilişkin belge ve bilgilerin erişilebilir halde olmasından kaynaklanmaktadır. Bu minvalde çalışmada kullanılan veriler açık kaynak analizi yöntemi ile ele alınmıştır. Tartışma aşamasında seçili örnekler; Yapısal Realist perspektifin temel önermeleri ortaya konarak teorik uyumluluğu bağlamında güç dengesi ve *status quonun* devamı olarak ele alınarak analiz edilmiştir. Ele alınan örneklerin başarı ve başarısızlıkları sistemik seviyedeki etkisi üzerinden karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. İstihbari faaliyetin uygulanması ve analiz edilmesi açısından davranışçı yaklaşıma ait bir teorik bağlam olduğu iddiası ise; tespit edilen veri ve bulgular ışığında olumsuz bir perspektiften ele alınmıştır. Çalışmanın temel sınırlılığı; istihbarat faaliyetlerinin doğası gereği kısıtlı ve yanlı bir bilgi perspektifi oluşturmastır. Buna dayanarak; her ne kadar açık kaynak verileri eksiksiz bir analiz yapabilmenin önünde kısıtlayıcı bir engel olarak görünse de teorik metodoloji ile bu kısıtlılık aşılmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Değerli ampirik bulgular sunmasına rağmen, Sherman Kent'in *Strategic Intelligence for American World Policy* (1949) ve David Kahn'ın *The Codebreakers* (1967) gibi klasik istihbarat literatürünün büyük bir kısmı önemli seviyede betimleyici nitelikte kalmakta ve sistemik bir kuramsal temelden yoksun bulunmaktadır. Benzer şekilde, Loch K. Johnson'ın kapsamlı katkıları (örneğin *Secret Agencies*, 1996) çoğunlukla kurumsal dinamiklere ve denetim mekanizmalarına odaklanmakta, yapısal kısıtlamaların uluslararası düzeyde istihbarat davranışlarını nasıl şekillendirdiğini ise sıklıkla göz ardı etmektedir. Buna karşılık, yapısal realizm; uluslararası sistemin anarşik doğası ve devletler arasındaki yetenek dağılımına yaptığı vurgu ile daha sade, tutarlı ve öngörücü bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Yapısal realizm, istihbarat faaliyetlerini hayatta kalma, güç dengesi ve sistemik baskılar mantığı içine yerleştirerek, istihbaratı izole bir bürokratik işlev olarak değil, rekabetçi uluslararası ortamda stratejik uyumun bir aracı olarak kavramaya imkân sağlamaktadır. Çalışmada ilk olarak Yapısal Realist perspektif bağlamında, Amerikan İstihbarat Topluluğu'nun faaliyetlerinin temel amacının uluslararası politikanın sistemik seviyesinde yönlendirici olmak ayrıca gücün maksimizasyonunu sağlamak olduğu

³ Waltz'a göre teori, ampirik gözlemlerden tümevarım yöntemi ile üretilmez; bunun yerine, uluslararası sistem içerisindeki sonuçları açıklamak ve öngörmek amacıyla tımdengelim vasıtasıyla inşa edilir. *Theory of International Politics* adlı eserinin 4. bölümünde, anarşi ve yeteneklerin dağılımı gibi yapısal kısıtlamalara dayanan tımdengelimsel (sistemik) yaklaşımın, birim düzeyindeki özelliklere odaklanan indirgemeci ya da tümevarımsal modellere kıyasla uluslararası ilişkiler kuramlaştırmaları için daha uygun olduğunu vurgular.

tespit edilmiştir. İkinci olarak; ele alınan operasyonların kısa vadede olumlu sonuçlar doğurmuş olsa da uzun vadede olumsuz sonuçları ortaya koyduğu tespit edilmiştir. Bu tespiti dayalı olarak istihbarat operasyonlarının Amerikan İstihbarat Topluluğu sınırlılığında sistemik seviyede beklenen sonucu oluşturmadığı gibi alt-sistemik seviye ilişkilerinde de ittifak değiştirecek, hedef devleti SSCB ve diğer hasım devlet saflarına itecek sonuçları olduğu tespit edilmiştir. Üçüncü olarak; istihbarat operasyonları ittifak ilişkilerinin kritik önemini ortaya koyduğu gibi direkt ve dolaylı sonuçları olarak da ittifakları yönlendirdiği tespit edilmiştir. Çalışma örnek olayların incelenmesi sonucunda da teorik perspektifte olduğu gibi bağımsız bir istihbarat teorisinin oluşturulmasının güç olduğunu tespit etmiştir. Zira istihbarat faaliyetlerinin analizine yönelik davranışçı yaklaşımın psikoloji-sosyoloji bilimi ile olan bağıntısı buna ek olarak da bu perspektifin devlet adamlarının yahut hedef devlet içindeki faaliyetleri stratejik seviyede önemli figürlerin davranışlarını tespit ve analiz etmedeki güçlükleri tespit edilmiştir. Bu noktada da Yapısal Realist perspektifin dış politika yapım sürecinde bireyin etkisini her ne kadar kabul etse de sistemik seviyede etkisinin olmadığını bunun yerine yapının kısıtlayıcı ve sınırlayıcı etkisinin baskın olduğu görüşü tespit edilmiştir. Bu etki aynı zamanda alt-sistemik seviyede de gerçekleşmiştir. Dolayısıyla bağımsız bir istihbarat teorisinden ziyade Yapısal Realist perspektifin daha yüksek seviyeli açıklayıcılığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede istihbarat operasyonlarının Amerikan İstihbarat Topluluğu kısıtlılığında devletlerin sistemik seviyede ve alt-sistemik seviyede birbirlerini kısıtladığı ve sınırladığı tespit edilmiştir. Netice itibarıyla çalışmanın bulguları istihbarat faaliyetlerinin Yapısal Realist perspektiften incelenmesinin önemi ortaya çıkarılırken; söz konusu teorisinin en güçlü açıklayıcılığa sahip olduğunu da göstermektedir.

Tartışma

Amerikan İstihbarat Topluluğu

Çalışmanın bu kısmında bir teorik incelemeye geçilebilmesi için öncelikli olarak ABD istihbarat yapısını oluşturan unsurlar ele alınacaktır. Bu amacın haricinde bu kısım ile birlikte popülerite alanında mistik seviyede dahi güç vehmedilen söz konusu kurumların resmî yapısının tanımlanması açısından bir katkı sunulacaktır. Bu kısmın akabinde Amerikan İstihbarat Topluluğu bünyesindeki birimlerin faaliyetleri bağlamında bir inceleme yapılarak teorik perspektifin ele alınması sağlanacaktır. ABD istihbarat faaliyetlerinin analiz ve yönetimi sürecinde oldukça önemli görevler almış olan Charles Thomas Fingar yüz binin üzerinde çalışan sayısı ve pek çok devletin Gayrı Safi Milli Hasılası (GSMH) üzerinde bütçesi ile geniş kapasiteye sahip bir yapı olarak Amerikan İstihbarat Topluluğu'nu tanımlamaktadır (2011). Bu yapının genişliği, görev tanımı, uygulama ve sürdürme güçlüklerini de beraberinde getirmektedir. Fingar, fotoğraf analistleri, başka devletlerin askeri sistemleri hakkında uzmanlığa sahip olanlar ve güvenlikle ilgili başta politik, ekonomik ve sosyal konular olmak üzere pek çok konuda analiz yapan çalışanların Amerikan İstihbarat Topluluğu'nun %20'sini oluşturduğunu belirtmektedir (2011). Bu şekilde Amerikan İstihbarat Topluluğu'nun analize dayalı bir yapıyla uygulamalar gerçekleştirdiğini belirtmek yanlış olmayacaktır. Zira, çalışanların sadece %20'sinin analist olduğu şeklinde bir görüş için bu sayının 20 binin üzerinde bir personele işaret ettiğini buna ek olarak Amerikan İstihbarat Topluluğu bünyesinde genel hizmetler olarak tanımlanabilecek, lojistik, teknik-bakım, bilimsel ve teknik faaliyetler v.b. unsurların da varlığı dikkate alındığında bu oran hem yüksek olduğu görülmekte hem de faaliyetin asli meselesi olarak ele alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar analiz, istihbarat topluluğunun temel işlevlerinden biri olarak kabul edilse de, bu işlev bazı önemli olaylarda etkin bir şekilde yerine getirilememiştir. Irak'ın işgali sırasında karar alıcıların yanlış yönlendirilmesi ile 11 Eylül saldırıları ve Pearl Harbor baskını gibi stratejik sürprizlerin önlenememesi, bu yapısal eksikliklerin çarpıcı örnekleri olarak öne çıkmaktadır. Her şeye rağmen analiz ve analistin değeri tartışmasından ziyade Amerikan İstihbarat Topluluğu'nun yapısının ve bu yapının

neden ortaya çıktığının tartışılması gerekmektedir. Bu aşamada Amerikan İstihbarat Topluluğu'nu oluşturan yapılar ele alınacaktır.

Millî İstihbarat Müdürlüğü (Director of National Intelligence- DNI)

Amerikan istihbarat faaliyetleri her ne kadar çok daha eskilere dayansa da 11 Eylül 2001 istihbarat topluluğu ve faaliyetleri için yeni bir dönemi açmıştır. İstihbarat analizi hususunda ortaya çıkan eksiklerin 11 Eylül saldırılarını engellemekte önemli bir sorun oluşturduğu değerlendiren Amerikan güvenlik bürokrasisi ve hükûmeti Türkçeye Millî İstihbarat Müdürlüğü olarak çevrilebilecek bir koordinatör kurumun ihdas edilmesine karar vermiştir. Bunun bir sonucu olarak 17 Aralık 2004 yılı itibarıyla Amerikan İstihbarat Topluluğu içinde Merkezî Haber Alma Teşkilatı (Central Intelligence Agency-CIA) haricinde bir koordinatör birim kurulmuştur (Best, 2006). ABD'de gerçekleşen bu değişiklik 1947 itibarıyla kabul edilen ve o tarihten beri çeşitli değişikliklerle uygulanan istihbarat faaliyetleri yasalarının yine de yetersiz olduğunu göstermektedir. 11 Eylül saldırılarının engellenip engellenemeyeceği, elde edilen veri ve bulguların doğru analiz edilmesi hâlinde durumun ne olacağına dair tartışmalar devam edegelmektedir. Bu tartışmalar bağlamında istihbaratın doğası gereği dinamik bir yapısı olduğu ve bu yapının sürekli yenilenme, geliştirilme gerekliliği olduğu bir kez daha tekrar edilmiştir. Bu ihtiyaç neticesinde ortaya çıkan Millî İstihbarat Müdürlüğü (Director of National Intelligence) Türkçe çevirisindeki benzerlik dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti Millî İstihbarat Başkanlığı ile görev ve yetkileri bakımından karıştırılmamalıdır. Anılan birim bir koordinasyon merkezi olarak hareket etmekte ve istihbarat paylaşımı ile değerlendirmenin ABD'deki birimler arasında etkin bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Buna mukabil, MİT 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nun ilgili maddeleri mucibince istihbarat toplama, İstihbarata Karşı Koyma gibi faaliyetleri de icra etmede yetkilidir.

İstihbarat faaliyetlerinin doğası gereği gizliliği 2004 sonrası yapılan analizlerin açık kaynaklarda incelenmesi açısından oldukça kısıtlı erişim bulunduğu için koordinatör kurul olarak başarı yahut başarısızlığı hususunda bir görüş bildirebilmek zorlaşmaktadır. Buna ek olarak Amerikan Millî İstihbarat Müdürlüğünün koordinasyon görevini layıkıyla yerine getirip getiremediği hususu da Amerikan güvenlik bürokrasisi ve politika yapıcılar tarafından tartışılmaktadır (Gill, 2010). Bu tartışma aynı görevin resmî kuruluş yılı olan 1947'den 2004 kadar Amerikan Merkezî Haber Alma Teşkilatı (CIA) tarafından da başarılı bir şekilde sürdürülüp sürdürülmediği konusunda yürütülmüştür. Tam da bu tartışmaya istinaden söz konusu görev Amerikan Merkezî Haber Alma Teşkilatı (CIA) yerine yeni ihdas edilen bir koordinatör kuruma verilmiştir. CIA'nın başkanı ve aynı zamanda tüm istihbarat kurumlarının koordinatörü olarak görev yapan DCI (Director of Central Intelligence), bütçe, personel ve kurumlar arası süreçler üzerinde sınırlı yetkiye sahiptir. CIA başkanının bu ikili görevi, özellikle savunma departmanı ile ilişkili istihbarat birimlerinin önemli ölçüde özerk hareket etmesi nedeniyle, çıkar çatışmalarına ve yetersiz koordinasyona yol açmıştır. 11 Eylül saldırılarına ilişkin istihbarat başarısızlıkları sonucu, 2004 yılında çıkarılan İstihbarat Reformu ve Terörizm Önleme Yasası (Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act) ile daha geniş yetkilere sahip, bağımsız bir makam olarak DNI (Director of National Intelligence) oluşturulmuştur. DCI'dan farklı olarak, DNI herhangi bir kuruma bağlı değildir; bunun yerine tüm istihbarat yapılanmasını denetler, bütçesel kontrolü sağlar ve 18 kurumu kapsayan stratejik entegrasyonu koordine eder. Bu reform, kurumlar arası iş birliğini güçlendirmek ve istihbarat koordinasyonundaki uzun süredir devam eden yapısal eksiklikleri gidermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada ABD'deki diğer istihbarat teşkilatlarının da tanımlanması tartışmanın genişletilebilmesi için önem arz etmektedir.

ABD'deki Sivil ve Askeri Kurumlara Bağlı İstihbarat Teşkilatları

ABD İstihbarat Topluluğu (Intelligence Community – IC), toplamda 18 resmî kurumdan oluşmaktadır. Bu kurumlar arasında; Savunma İstihbarat Teşkilatı (DIA), Ulusal Keşif Ofisi (NRO), ABD Hava Kuvvetleri İstihbarat, Gözetleme ve Keşif Birimi (ISR), ABD Donanması Deniz İstihbarat Ofisi (ONI), ABD Deniz Piyadeleri İstihbarat Dairesi (USMC DIRINT), ABD Kara Kuvvetleri Askerî İstihbarat Birliği (MI), ABD Uzay Kuvvetleri'ne bağlı Space Delta 18 (DEL 18), Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA), Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi (DEA), Federal Soruşturma Bürosu (FBI), Enerji Bakanlığı İstihbarat ve Karşı İstihbarat Ofisi (DOE-IN), Hazine Bakanlığı Terörizm ve Finansal İstihbarat Ofisi (TFI), İç Güvenlik Bakanlığı İstihbarat ve Analiz Ofisi (DHS I&A), ABD Sahil Güvenlik İstihbarat Dairesi (USCG) ve Dışişleri Bakanlığı İstihbarat ve Araştırma Bürosu (INR) yer almaktadır (Ateş, 2023, s. 20-21). ABD istihbarat yapısı içinde Merkezî Haber Alma Teşkilatı dışındaki tüm teşkilatlar bir üst yapı içinde faaliyet göstermektedir. Bu teşkilatların temel amaçları bağlı bulundukları yapının faaliyetleri açısından ihtiyaç duydukları istihbari bilgiyi sağlamaktır. Buna ek olarak bu teşkilatlar bağlı bulundukları kurumun gerçekleştirecekleri operatif faaliyetlere destek mahiyetinde de istihbari bilgiyi sağlayarak operasyonların icra edilmesinde rol oynamaktadır. Bu aşamada aralarında herhangi bir hiyerarşik sıralama olmaksızın anılan teşkilatlar kısaca açıklanacaktır.

ABD istihbarat yapısında Savunma Departmanına (Department of Defense) bağlı istihbarat kurumları ile sivil hüviyete sahip departmanlara bağlı istihbarat kurumları bulunmaktadır. Böylece ABD'de Merkezî Haber Alma Teşkilatı dışındaki teşkilatları sivil ve askeri otoriteye bağlı olmak üzere iki ana kısımda incelemek mümkündür. Dolayısıyla bu kısım Savunma Departmanı ve diğer departmanlar olmak üzere iki alt başlık altında incelenecektir.

Savunma Departmanı İstihbarat Teşkilatları

Amerikan askerî istihbarat yapısı olarak da tanımlanması mümkün olan bu teşkilatlar temelde, muharebe istihbaratından ABD'nin millî güvenliğini etkileyecek siber uzay operasyonlarına kadar çok geniş bir sahada görev yapmaktadır. Bu noktada muharebe istihbaratının operasyon yahut muharebe sahasında bulunan çeşitli birimler tarafından da yapılacağının ifade edilmesi gerekmektedir. Ancak bu birimlerin doğrudan bir istihbari faaliyetten ziyade operasyonun icra edilmesi hususunda gerekli istihbari bilgileri sağlamasından dolayı konu tanımının dışında kaldığı da belirtilmelidir.

Amerikan askerî istihbarat yapısı içinde yer alan birimlerden biri Hava Kuvvetleri İstihbarat birimidir (U.S. Air Force Intelligence). Amerikan Hava Kuvvetleri istihbarat, keşif-gözetleme faaliyetlerinin ve bunlara dayalı olarak gayrinizami harp operasyonlarının 11 Eylül sonrasında Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da büyük bir artış gösterdiğini belirten bir RAND raporu mevcuttur (Alkire vd., 2016). ABD Hava Kuvvetleri istihbarat faaliyetlerinin kökeni COMINT⁴ faaliyeti olarak, 20 Ekim 1948 itibarıyla SSCB'nin faaliyetlerinin tespiti amacıyla Amerikan Hava Kuvvetleri Güvenlik Servisi (U.S. Air Force Security Service-USAFSS) olarak başlamıştır (Aid, 2010, s.19). Ancak bu yapı pek çok kez değişim geçirmek suretiyle sonunda 2014 yılı itibarıyla müstakil bir istihbarat teşkilatı olmaktan ziyade bağlı birlik formasyonu ile öncelikle 25. Hava Kuvvet Komutanlığı sıfatını 29 Eylül 2014'te almış ardından da 16. Hava Kuvvet Komutanlığı sıfatını 11 Ekim 2019'da alarak faaliyetlerini sürdürmüştür. Amerikan Hava Kuvvetleri istihbarat, keşif-gözetleme faaliyetlerinin icrasında görevli zabitan sınıfının teminine dair RAND tarafından hazırlatılan bir raporda, istihbarat sınıfına ayrılan

⁴ COMINT: Communication Intelligence. Bu tabir iletişim araçları üzerinden yürütülen istihbarat faaliyetleri için kullanılmaktadır.

zabitlerin %14'ünün ABD Hava Kuvvetleri Akademisi (U.S. Air Force Academy) mezunu⁵, %50'si Yedek Subay Eğitim Birlikleri (Reserve Officers' Training Corps)⁶ ve %36'sı da ABD Hava Kuvvetleri Subay Eğitim Okulu (U.S Air Force Officer Training School)⁷ menşeli olduğu ifade edildikten sonra ana unsuru oluşturan sınıfların dışında bir temin kaynağı olduğu için belirtilen kaynaklar eleştiriye tabi tutulmuştur (Brauner et al., 2009). Söz konusu raporun sonuç bölümünde kadrolar ile kadrolara temin edilen personelin nitelikleri arasındaki açıklık bu durumun eleştirilerini daha da netleştirmektedir (Brauner et al., 2009). Dolayısıyla ABD Hava kuvvetleri istihbarat faaliyetleri müstakil bir teşkilattan ziyade bağlı birlik formasyonunda faaliyetlerini sürdürmektedir.

ABD askerî istihbarat yapısında yer alan bir başka birim de Amerikan Kara Kuvvetleri İstihbarat birimidir. ABD Kara Kuvvetlerinin istihbarat faaliyetlerine yönelik çalışmalar Amerikan Bağımsızlık Savaşına kadar gitmektedir. Ancak çalışmanın amacı açısından Amerikan Kara Kuvvetleri İstihbarat faaliyetlerinin özellikle II. Dünya Savaşı sonrası dönemdeki faaliyetleri ele alınacaktır. Çünkü II. Dünya Savaşı sonrası dönem içinde yaşadığımız dünyanın uluslararası politika yapısını etkileyen asli unsurları barındırmaktadır. Amerikan Kara Kuvvetleri İstihbaratının asli dönüşümü II. Dünya Savaşı yıllarında 1942'deki yeniden yapılanma ile başlamıştır. Bu yapılanmaya göre ABD Kara Kuvvetleri İstihbaratı hava fotoğraflarının yorumlanması ve telsiz muhaberesinin tespiti gibi teknik istihbarat konularına eğilirken Askerî İstihbarat Servisi (Military Intelligence Service-MIS), Sinyal Güvenliği Dairesi (Signal Security Agency-SSA) ve İstihbarata Karşı Koyma Birlikleri (Counter Intelligence Corps-CIC) olarak teşekkül ettirilmiştir (Bigelow, 2012). Söz konusu teşkilatlanmanın oluşumundan kısa bir süre önce 7 Aralık 1941'de ABD'nin II. Dünya Savaşına girmesi ile sonuçlanan Pearl Harbor baskını gerçekleşmiştir. Anılan teşkilatlanmanın öncülü olan istihbarat birimlerinin Pearl Harbor baskınına öngörememesi de bu revizyonda etkili olmuştur.

ABD Kara Kuvvetlerinin II. Dünya Savaşında Avrupa Kıtasındaki mücadelesinde de istihbari faaliyetler önemli bir yer oluşturmıştır. Korg. George S. Patton komutasındaki 3. Orduya G-2 olarak Şubat 1944'te Alb. Oscar W. Koch atanmıştır (Bigelow, 2012).⁸ Koch, atanmasıyla birlikte 3. Ordu İstihbarat faaliyetleri; idare, muharebe istihbaratı, G2 hava, güvenlik ve yardımcı birimler olarak teşkil edilmiştir (Bigelow, 2012). Amerikan Kara Kuvvetleri istihbarat yapısı iki yıllık süreç içinde bağlı birlikler teşkilatlanması düzeyinde hızlı bir değişime uğramıştır. Bu değişim de açık bir şekilde istihbarat faaliyetinin dinamik ve değişime uyum sağlama gerekliliği ile ihtiyaçlar karşısında hızlı düzenleme ihtiyacını net bir şekilde göstermektedir.

ABD Kara Kuvvetleri istihbaratı 1991 yılındaki Çöl Fırtınası Operasyonunda (Operation Desert Storm) Merkezî Haber Alma Teşkilatı ile operatif faaliyetin sonuçlarının etkinliği, uygulama şekli açısından hayli tartışmalı bir tutum sergilemiştir (Bird, 2004). Harekattan sorumlu general Norman Schwarzkopf eğer Merkezî Haber Alma Teşkilatı'nı beklemiş olsalardı halen Suudi Arabistan'da

⁵ U.S. Air Force Academy, Hava Harp Okulu olarak kabul edilmelidir. Zira Türk Silahlı Kuvvetleri kurmay eğitimin verildiği anlamdaki akademi ABD Silahlı Kuvvetleri açısından War College olarak tanımlanmaktadır.

⁶ İhtiyat zabıtlığı ifadesinden itibaren yedek subaylık uygulaması Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde olsa da buradaki tanımlama daha çok bir fakülte yahut fakülte dengi yükseköğretim sırasında ABD Silahlı Kuvvetlerinin ilgili kuvveti nam ve hesabına yüksek eğitimi tahsil eden bu eğitimin ardından da kıtasına zorunlu hizmetle katılan personeli ifade etmektedir.

⁷ Bu eğitim yaklaşımı da yaklaşık sekiz aylık bir süreçte sivil kaynaktan temin şeklinde teğmen rütbesi muadili bir rütbe katılış gerçekleştiren personeli ifade etmektedir. Bu eğitim Subay Temel Askerlik ve Subaylık Analayışı Kazandırma eğitimlerine benzetilebilir.

⁸ Türk Silahlı Kuvvetlerinde de NATO temelli benzeri tanımlamalar yapılmaktadır. ABD Silahlı Kuvvetleri için C çok uluslu komuta karargâh görevlerini, J çoklu faaliyet karargâhlarını (J hizmetleri aynı zamanda istihbarat faaliyetleri için de kullanılmaktadır), G tümen ve üzerindeki birlik büyüklüklerindeki faaliyetleri ve S de tugay ve daha düşük seviyeli birliklerdeki faaliyetleri tanımlamaktadır. Bu kodlamalara 1'den 6'ya kadar sayı numaraları verilerek Personel için G1/S1, İstihbarat için G2/S2, Harekât ve Eğitim için G3/S3, İkmal için G4/S4 kodları kullanılmaktadır. Bkz: Headquarters, Department of the Army (HQDA), Field Manual (FM) 101-5, *Staff Organizations and Operations* (Washington, D.C.: HQDA, 31 May 1997), 2-1—2-5.

olmaları gerektiğini ifade etmiştir (Betts, 2007, s. 80). Buna karşın ABD Askerî istihbaratının Vietnam Savaşı sırasındaki başarısız faaliyetleri de kurumlar arası faaliyet ortaklığının eksikliğinden başka Askerî istihbarat faaliyetlerindeki eksiklikleri de göstermektedir. Her ne kadar Amerikan Askerî istihbarat faaliyeti açısından bir eksikliğin olmadığına dair görüşler öne sürülmeye çalışılsa da (Ferris, 1995) ABD'nin Paris Barış Konferansı sonucu Vietnam'dan askerlerini çektiği açık bir sonuçtur. Bu noktada kurumlar arası iş birliği ve kurumun yeterliliği hususunda da bir tartışma alanı ortaya çıkmaktadır.

Amerikan Deniz Kuvvetleri istihbarat faaliyetleri de askeri istihbarat yapısı içinde bir başka kuvvet istihbaratını oluşturmaktadır. ABD'nin deniz gücü küresel etki alanı açısından da çok önemli bir yer taşıdığı için ABD Deniz Kuvvetleri bünyesindeki faaliyetler Asya-Pasifik bölgesindeki hakimiyetinden Avrupa ve Asya bölgesindeki faaliyetlerine kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu öneme binaen ABD Deniz Kuvvetlerinin kuruluş geçmişi de 1880'lere dayanmaktadır. ABD'nin ilk modern istihbarat birimi olarak Deniz İstihbarat Dairesi (Office of Naval Intelligence-ONI) 1882'de kurulmuştur (Shulman, 1993). Deniz İstihbarat Dairesi I. Dünya Savaşı sürecinde bir kaçakçılık ve benzeri suçlarla mücadele için istihbarat faaliyeti açısından kolluk kuvvetiyle de yakın bir ilişki içinde çalışmıştır (Setzekorn, 2017). ABD Deniz Kuvvetleri istihbaratının bu erken dönem yapısı aynı zamanda daha sonradan gelişecek olan kolluk hizmetlerinin de yürütüldüğü istihbarat yapılarının alt yapısını oluşturmuştur. Bu yapı bağlamında iç istihbarat ihtiyacını karşılamak üzere Birleşik Krallık istihbarat MI5 benzeri ihtiyacın doğduğu tespit edilerek Federal Soruşturma Bürosunun (Federal Bureau of Investigation-FBI) temelleri de atılmıştır (Setzekorn, 2017). Sonuçta Federal Soruşturma Bürosu, Askerî İstihbarat Dairesi ve Deniz İstihbarat Dairesi arasında iç istihbarat ve soruşturma faaliyetlerinin Federal Soruşturma Bürosu liderliğinde yürütüleceği hususunda bir mutabakat imzalanmıştır (Finnegan, 1998, s.53).

II. Dünya Savaşı sırasında Askerî İstihbarat Biriminin 1942'de yeniden düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu süreçte Deniz İstihbarat Dairesi, Askerî İstihbarat Dairesi temsilcileri Müşterek İstihbarat Komitesi'ni (Joint Intelligence Committee-JIC) oluşturmuş, bu komiteye daha sonra Enformasyon Koordinatörü, ABD Devlet Departmanı, İktisadi Savaş Kurulu (Board of Economic Warfare), Mayıs 1943 itibarıyla da Kara Havacılık Kuvveti (Army Air Force) kurmay başkanı da eklenerek genişletilmiş ve aynı zamanda Müşterek İstihbarat Komitesi'nin alt birimi olan Müşterek İstihbarat Kurmay [Heyeti] (Joint Intelligence Staff) kurulmuştur (Finnegan, 1998, s.62). İstihbarat yapısının genişlemesi ve sivil asker koordinasyonu yapının ne denli girift bir hal aldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra Deniz İstihbarat Dairesinin yeni kurulan komitede de temsil edilmesi ABD'nin deniz gücü hususunda gösterdiği önemin bir işaretidir. Deniz İstihbarat Dairesi II. Dünya Savaşı yıllarında diğer askeri istihbarat birimlerinin olduğu gibi teknik istihbarat hususlarına yoğunlaşmıştır.

Deniz İstihbarat Dairesi'nin Soğuk Savaş dönemindeki faaliyetleri de teknik istihbarat alanına yoğunlaşmıştır. Soğuk Savaş'ın ilk yıllarından itibaren teknik istihbarat faaliyetleri ABD'nin en büyük teknik istihbarat kurumu olan Milli Güvenlik Dairesi (National Security Agency-NSA) ile birlikte Deniz Saha Operasyonel İstihbarat Ofisi (Navy Field Operational Intelligence Office-NFOIO) tarafından yürütülmüştür (Ford & Rosenberg, 2005). Bu faaliyetlere ek olarak 1972 itibarıyla ABD Altıncı Filo uhdesinde İspanya'da konuşlandırılan Filo Okyanus Gözetleme Bilgi Tesisi (Fleet Ocean Surveillance Information Facility-FOSIF) SSCB'nin Akdeniz faaliyetlerini izlemek üzere eklenmiştir (Ford & Rosenberg, 2005). Bu aşamada ABD'nin NATO ve benzeri güvenlik anlaşmaları ile müttefiklerinin konumlarından istihbari faaliyet gerçekleştirme adına yararlandığı bir yapının da dikkatten kaçmaması gerekmektedir. Benzeri bir yapılanma aynı yıl Japonya'da ABD Yedinci Filo uhdesinde gerçekleştirilmiştir (Ford & Rosenberg, 2005). Bu çabalar 1985 yılı itibarıyla Ronald Reagan yönetimi sırasında daha görünür olmuştur (Ford & Rosenberg, 2005). Deniz İstihbarat Dairesinin benzer faaliyetleri Soğuk Savaş Sonrası dönemde de terörle mücadele adı altındaki faaliyetlere destek vermek üzere devam etmiştir. Askeri istihbarat yapısı içinde tanımlanan bununla birlikte kolluk faaliyeti de

yürüten Sahil Güvenlik İstihbarat birimi ve Deniz Piyadelerine mahsus muharebe istihbarat birimi de mevcuttur.

ABD'nin askerî istihbarat yapısı içinde en çok adından söz edilen bir başka birimi de Milli Güvenlik Dairesi'dir (National Security Agency-NSA). Bu daire hakkında pek çok efsanevi veri ortaya konmuştur. James Bamford tarafından yazılan *Sırlar Evreni: ABD Ulusal Güvenlik Dairesi'nin Dinleme ve İstihbarat Ağı* adıyla Türkçeye çevrilmiş olan kitap bu hususta popülaritenin önemli örneklerinden birini oluşturmaktadır. Bu kurgusal anlatımın dışında ABD Millî Güvenlik Dairesi teknik istihbarat alanında en gelişmiş imkânlarla sahip olan istihbarat kurumudur. Dairenin 1952 yılı itibarıyla kuruluşu neticesinde yapılanma ABD istihbarat topluluğu içinde en büyük Sinyal İstihbaratı (SIGINT)⁹ kurumu olarak varlığını devam ettirmektedir (Aid, 2001). Bu yapısıyla ABD'nin güvenlik iş birliği yapısı içinde gerek kuruluşunun erken döneminde gerek de Soğuk Savaş ve sonrası dönemde önemli bir rol üstlenmiştir. Millî Güvenlik Dairesi'nin analiz hatası yahut yönlendirici analiz olayı Vietnam Savaşı'na ABD'nin de dahil olmasını sağlayan Tonkin Körfezi olayıdır. Bu olayda ABD donanmasına ait gemiler ile Kuzey Vietnam'ın torpido botları arasında gerçekleşen çatışmada olayların genişleyerek büyüdüğü iddiası Milli Güvenlik Dairesi analizlerinde yer almış ve bunun ardından ABD, Vietnam Savaşı'na dahil olmuştur. Ancak 2005 yılında ortaya konan belgeler Millî Güvenlik Dairesi analizlerinin yönlendirici olduğu, anlaşılır ve kapsayıcı bilgiyi layıkıyla içermediği hususunda önemli kanıtlar ortaya koymuştur (Fujimoto, 2014, s.116). Bu sorunlara rağmen SIGINT faaliyetlerinin Vietnam Savaşı sonrası geliştiği üstelik de Çöl Fırtınası da bu gelişmenin devam ettiği ifadelerinin bulunduğu çalışmalar da mevcuttur. Bu durum da aslında yapılan hatalara rağmen kurumsal gelişme açısından bir iş birliği ve destekleyici tavrın Amerikan Askerî istihbarat kurumları içinde bulunduğunu göstermektedir. Çöl Fırtınası Operasyonu sırasında hem Merkezî Haber Alma Teşkilatı'nın hem de Milli Güvenlik Dairesi'nin bu operasyona yönelik bilgi sağlama konusunda hazırlıksız olduğu ve bu yüzden bir müşterek operasyon kurumunun ihdas edilmesi gerektiğine dair görüşler de öne sürülmüştür (Christian & Dillard, 2000). Bu durum da aslında SIGINT gibi istihbarat faaliyetinin sadece bir alanına yönelik faaliyette dahi kurumlar arası uyum ve iletişimin ne denli zor bir şekilde ortaya çıktığının temel göstergelerinden biridir.

Diğer Departmanlara Bağlı İstihbarat Teşkilatları

ABD istihbarat topluluğu içinde kolluk gücü olarak görev yapan ve aynı zamanda istihbarat toplama yetkisine sahip kurumlar da mevcuttur. Bu kurumlar genelde müstakil bir istihbarat faaliyeti yürütmek yerine ya bağlı bulundukları departmanların ihtiyaçlarını karşılayacak istihbaratı sağlamak ya da Federal Soruşturma Bürosu örneğinde olduğu gibi kolluk faaliyetinin ifası için istihbarat sağlamak gibi ana faaliyet kolunu destekleyici amaçla ortaya çıkmaktadır. Federal Soruşturma Bürosu 1908'de, Theodore Roosevelt döneminde kurulmuştur (Charles & Stockham, 2022, s.1). Bu noktada ABD'nin federal devlet yapısına sahip olması ve bir federe devlette (eyalet) işlenen suçların faillerinin başka bir federe devlete geçtiğinde takibinin yapılmasında çıkan güçlükler bir federal soruşturma bürosu kurulması ihtiyacını doğurmuştur. Ancak gelişen süreçte özellikle de Soğuk Savaş ve sonrası dönemde öncelikli olarak komünizmle mücadele ardından da 11 Eylül Sonrası dönemde Teröre Karşı Savaşta (War on Terror) iç güvenlik faaliyetleri ve istihbaratı faaliyetleri yürütmüştür.

Federal Soruşturma Bürosu her ne kadar popülariteye sahip bir kuruluş olsa da istihbaratın uluslararası politika teorisi açısından incelenmesine yönelik iç politika unsuru olmasından dolayı nispeten düşük bir etkiye sahiptir. Buna rağmen Federal Soruşturma Bürosunun 2003 yılında açık bir şekilde tanımlanan iç güvenlik istihbaratı bağlamında yabancı etkileri de soruşturma yetkisine sahip olması uluslararası politikaya etkisi açısından bir alanı yaratmaktadır (Investigation, 2012, s.2-3). Bunun

⁹ SIGINT: Signal Intelligence. Bu tabir sinyal verilerinin izlenmesi üzerinden yürütülen istihbarat faaliyetleri için kullanılmaktadır.

dışında Uyuşturucu ile Mücadele İdaresi (Drug Enforcement Administration-DEA) de kolluk faaliyeti yürütülmesi enformasyon güvenliği gibi faaliyetlere matuf olarak istihbari çalışmalar gerçekleştiren kurumlar arasında yer almaktadır (Administration, 2008, s.13). Ancak Uyuşturucu ile Mücadele Dairesi de güvenlik istihbaratı uygulamaları çerçevesinde çalışmanın konusu ile düşük ilgi seviyesinde yer alan bir teşkilattır.

Merkezî Haber Alma Teşkilatı

ABD'nin adından en çok söz edilen istihbarat teşkilatı Merkezi Haber Alma Teşkilatıdır (Central Intelligence Agency-CIA). II. Dünya Savaşı yıllarında vazife yapan Stratejik Hizmetler Ofisi'nin (Office of Strategic Service-OSS) adı bu savaştan sonra, 1947 yılında çıkarılan Millî Güvenlik Yasası ile Milli Güvenlik Kurulu (National Security Council-NSC) yasası ile Merkezi Haber Alma Teşkilatı olmuştur (Bolton, 2018, ss. 36-37). ABD güvenlik ve istihbarat bürokrasisindeki bu dönüşüm ABD'nin aynı zamanda büyük güç kategorisinde yer alması hasebi ile küresel çapta da bir etki ortaya çıkarmıştır. Bu etki ile birlikte gerek Soğuk Savaş döneminde gerek de Soğuk Savaş sonrası dönemde Merkezi Haber Alma Teşkilatı'nın abartılarak da olsa faaliyetleri pek çok çalışmanın konusu olmuştur.

Bu aşamada çalışmanın içeriği gereği Merkezî Haber Alma Teşkilatı'nın yapısı yahut komplo teorileri bağlamına yakın, söz konusu teşkilata ithaf edilen faaliyetler dikkate alınmayacak ve tanımlanmayacaktır. Ancak Merkezi Haber Alma Teşkilatı'nın kuruluşundan 2004 yılına kadar Amerikan İstihbarat Topluluğu'nun koordinatör kurumu görevini yürütmüş olması ve buna ek olarak hâlen bağımsız yegâne istihbarat kurumu olması teşkilatın önemini ortaya koymaktadır. Merkezi Haber Alma Teşkilatı faaliyeti açısından tüm istihbarat teşkilatları ile koordineli halde görev ifa ederken en geniş personel kapasitesine sahip olduğu iddia edilmektedir. Merkezî Haber Alma Teşkilatı'nın pek çok biriminin yanında örtülü operasyonlar yapan Milli Gizli Operasyonlar Servisi (National Clandestine Service) teşkilatın en önemli HUMINT¹⁰ birimi olarak öne çıkmaktadır. Buna ek olarak istihbarat analizlerinin yapıldığı İstihbarat Müdürlüğü (Directorate of Intelligence) de Başkanlık Günlük Brifingi (Presidency Daily Briefing-PDB) ve Dünya İstihbarat Gözden Geçirme [Raporları] (World Intelligence Review-WIRE) hazırlamakla görevlidir. Bu özelliği ile İstihbarat Müdürlüğü de analiz birimi olarak vazife ifa etmektedir. Merkezi Haber Alma Teşkilatı bu özellikleri ve diğer teşkilatlara nazaran daha geniş imkanlarına rağmen hem analiz hem de operatif başarısızlıklarla yüzleşmiştir. Bu aşamada çalışmanın ikinci bölümü olan açık kaynaklarla birlikte bir istihbarat teorisi içeriği üzerinden bir tartışma yürütülmeye çalışılacaktır.

Amerikan İstihbarat Faaliyetleri Ve Teorik Yapı

Uluslararası politika analizinde oldukça sık şekilde karşılaşılan sansasyonel yaklaşımlara rağmen temelleri bilimsel sistematik yaklaşımla atılmış teorik perspektifler de mevcuttur. Bu perspektifler arasında büyük öneme sahip olanlardan biri de Yapısal Realizmdir. Yapısal Realizm, temelde uluslararası politikanın sistemik yapısında anarşik bir durum söz konusudur. Sistemik Uluslararası Politika seviyesindeki anarşik özellik devletlerin yeteneklerinin dağıtımı ve gücün maksimizasyonu çabalarını öne çıkarmaktadır. Devletler bu perspektifte güç dengesinin korunabilmesi, sistemik yapıda eyleme kapasitelerinin artırılabilmesi için yapının kısıtlayıcılığı çerçevesinde hareket etmek zorundadır. Böylece devletlerin istihbari faaliyetleri öne çıkardığı bir sistemik yapı gözlemlenmektedir. Bu sayede devletler güç dengesi bağlamında güvenlik arayışını sürdürmektedir. Örneğin; aşağıda ayrıntılarıyla ele

¹⁰ HUMINT: Human Intelligence. Bu tabir insan faaliyetleri üzerinden yürütülen istihbarat faaliyetleri için kullanılmaktadır.

alınan Ajax Operasyonu ABD açısından olumsuz sonuçları itibarıyla hem bölgedeki dengeleri etkileyerek alt-sistemik yapıdaki krizi tetiklemiş hem de sistemik seviyede ABD karşıtlığı açısından bir etkiyi ortaya çıkarmıştır.

Güç dengesi Yapısal Realizmin en temel kavramıdır. Buna göre devletler sistemik yapıdaki anarşik ortamdan kaynaklanan güvenlik sorunlarını kontrol edebilmek için ittifaklar oluşturur. İstihbarat faaliyetleri açısından bakıldığında ittifakların oluşumu için devletlerin stratejilerinin belirlenmesi, hasım devletlerin stratejilerinin anlaşılabilmesi yahut hasım devletlerin dönüştürülmesi de kritik önemi haizdir. Örneğin aşağıda ayrıntılı bir şekilde incelenecek olan istihbari faaliyetlerin tümü sistemik seviyede ABD-SSCB ilişkilerini etkileme kapasitesine bir başka deyişle güç dengesinin uygulanma ve korunma çabasına matuftur. Bu durum da Yapısal Realist perspektifin güç dengesi bağlamında devletlerin karşılıklı konumlanması yaklaşımına savaş yahut ekonomik faaliyet haricinde bir yöntem ekletmektedir. Uluslararası politika alanına konu olan istihbarat faaliyetleri karşılıklı konumlanan devletlerin birbirlerini yönlendirme ve tanımlama amacı gütmektedir. Devletlerin karşılıklı konumlanması da Yapısal Realizmin önemli bir inceleme alanı olması hasebiyle teorik açıdan ele alınması gerekli bir husustur. Devletlerin istihbarat faaliyetlerinin aynı zamanda gücün maksimizasyonu, güç dengesinin korunması mümkünse uygulayıcı devletin lehine çevrilmesi gibi amaçları bulunmaktadır. Bu kavramsal çerçeve de uluslararası politika seviyesinde konu olan istihbarat faaliyetleri ile Yapısal Realist perspektifin düşünce setleri ile uyumaktadır. Waltz'un sistemik seviye yaklaşımında devletler birbirini kısıtlar ve sınırlandırır önermesi yer almaktadır. İşte bu ortamda eyleme biçimi olarak istihbarat önemli bir yer tutmaktadır. Zira hem savaşın yüksek maliyeti hem de devletlerin savaşın çıkışı sonrası gidişatını öngöremeyişi özellikle II. Dünya Savaşı sonrası dönemde eyleme biçimlerini değiştirmiştir. Bu aşama da istihbarat faaliyetlerinin sistemik seviyede önemi haiz olduğunu göstermektedir. Yapısal Realist perspektifte, sistemik uluslararası politika seviyesinde eyleyen birimler olarak devletlerin kısıtlama ve sınırlama kapasitesi istihbarat faaliyetlerinin önemini ortaya çıkarırken devlet kapasitesinin uygulanabilmesi için de önemli bir faktör olmaktadır.

Bu kısımda istihbaratın teorisi nedir tartışması yukarıda tanımlanan kurumlar ve bu kurumların ortak yahut tekil olarak gerçekleştirdikleri faaliyetlerin açık kaynaklara yansması üzerinden gerçekleştirilecektir. Bu noktaya kadar kurumların anlaşılması ve işleyişin kavranabilmesi için ortaya konan çaba genel olarak göstermiştir ki; istihbaratın dinamik yapısı kurumsal işleyişin sürekli değişimini gerektirmektedir. Tam bu noktada teori nedir sorusunun sorulması gerekmektedir. Sosyal bilimlerin genelinde ve özelde siyaset bilminde bunun bir sonucu olarak siyaset biliminin bir şubesi olan uluslararası politika çalışmalarında da “bilimsellik” arayışı sonucu genel geçer kuralları ortaya koyan ve değişkenler arası bağıntıyı açıklayan yaklaşımların tümüne teori dendiği açısından önemli bir analogik sorun bulunmaktadır (Abend, 2008). Dolayısıyla fizik bilimlerindeki Newtonian netliğin arayışının sosyal bilimlerin tümüne yansıtılması bir analogik hatadır. Buna ek olarak; yukarıda açık bir şekilde açıklandığı üzere istihbarat kurumları sürekli olarak kendilerini ve kendileri arasındaki ilişkileri yenilemek ve değiştirmek zorunda kalmaktadır. Bir başka deyişle bir momentum hesabının sabit verileri üzerinden Newtonian bir yaklaşımın ortaya koyduğu teorik kesinlik iddiası ile istihbaratın değişkenliğinin ortaya çıkardığı kaos arasındaki bağıntının kurulabilmesi mümkün değildir. Bu da istihbarata dair teorik yaklaşımların davranışçılık üzerinden tanımlanması şeklinde bir durumu ortaya koymaktadır.

İstihbarat analizlerinde davranışçı bir metodun kullanılabileceğine dair araştırmalar öne çıkmaktadır. Ancak istihbaratın analizinin teorisi, istihbarat teorisi olarak adlandırılabilir mi? Bir başka deyişle istihbarat analizi istihbarat faaliyetinin tamamını kapsamakta mıdır ki; istihbarat teorisi olarak tanımlanabilsin. Bu soru aslında istihbaratın departmantasyon ilkesi açısından da önem arz etmektedir. Zira teorinin bütüncül ve kapsayıcı yapısı içinde bir açıklayıcılığının bulunması zorunluluğu istihbarat faaliyetinin gizliliği bağlamında aynı kurumun farklı birimlerindeki personelin bile birbirinin faaliyetlerinden haberdar olmaması bir başka deyişle “bilinmesi gereken” ilkesine bağlı olarak görevin

ifa edilmesi durumunda teori nerede ve nasıl işlevini yerine getirecektir. Analiz kısmı için takip tarassut altındaki şahıs yahut şahısların bunun yanı sıra konuya maruz hasım kurum kuruluşların yapısının tanımlanması bir teori oluşturabilir mi? Bir HUMINT teorisi nasıl ortaya konacaktır? Bütün bu sorular aslında istihbarat faaliyetinin doğasının içsel olarak teoriye matuf çalışmalar için oldukça sorunlu bir alan olduğunu göstermektedir. Buna mukabil istihbarat faaliyetlerinin sonuçları itibarıyla bir teorik perspektifin konusu olacağını göstermektedir. Zira devletler uluslararası politikanın sistemik yapısı içinde eylemektedir.

Uluslararası politikada güncel sorunların uluslararası politikanın yorumlanması ve anlaşılması için yegâne kaynak olduğu zannıyla hareket eden kitle için “devletler uluslararası politikanın sistemik yapısının içinde eylemektedir” önermesi anlaşılması hayli zorlayıcı bir hipotezi oluşturmaktadır. Zira bu hipotezin dışındaki bakış açısından herhangi bir devletin bir başka devletle olan ilişkisinde gerçekleşen olay tekildir ve tarihsicilikle açıklanabilir. Örneğin; ABD’nin Suriye olayına tepkisi Irak işgali girişimiyle açıklanmaya çalışılmıştır. ABD, istihbarat teşkilatları vasıtasıyla rejim değişiklikleri gerçekleştirmektedir, çünkü bunun tarihte pek çok örneği bulunmaktadır. Bu örneklerde olduğu gibi söz konusu hipotezler kendini doğrulamak suretiyle bağımlı-bağımsız değişken korelasyonu dikkate alınmadan öne sürülmekte sonuç olarak da sansasyonel yaklaşımlara temel hazırlamaktadır. Bu noktada bölümün girişinde ayrıntıları verildiği gibi uluslararası politikanın yapısı bağlamında sistemik seviyede bir teori tartışmasının istihbarat uygulaması açısından tartışılması faydalı olacaktır. Bu tartışma da Amerikan İstihbarat Topluluğu yahut Merkezi Haber Alma Teşkilatı tarafından yürütüldüğü ifade edilen faaliyetler bağlamında ortaya konacaktır.

II. Dünya Savaşı Sürecinde İstihbarat Analizi ve Uygulamasına Eleştirel Bir Bakış

ABD istihbarat analizlerinin etkinliğine dair II. Dünya Savaşı’nın hemen başında, 1941 yılına dair yapılan değerlendirmelerde; Nazi Almanyası ve Japon İmparatorluğu hakkındaki çalışmaların oldukça düşük seviyede faydalı olduğu ayrıca Amerikan ırkçılığı ve rasyonalitesinin de Japonya’nın ABD’ne saldırabileceği hususunda değerlendirmelerin yapılmasını mümkün kılmadığını belirtilmektedir (Kahn, 1984). Bu tespitte iki husus öne çıkmaktadır öncelikli olarak davranışçılık açısından bir analiz yapıp yapılamayacağı sorusu ek olarak da II. Dünya Savaşı’nın erken döneminde bile istihbarat yapısının Pearl Harbor gibi saldırıları tespit etmekteki güçlüğüne reorganizasyonlarla düzeltilip düzeltilemeyeceği. İkinci hususa dair cevap Amerikan İstihbarat Topluluğu içindeki reorganizasyonların sürekliliği dolayısıyla olumsuz bir şekilde cevaplanması mümkün olan bir sorudur. Zira Pearl Harbor baskını gibi olayların kalıcı bir merkezi istihbarat teşkilatı kurulması sonucu önlenebileceği görüşü (Ranson, 1984, s.200) 11 Eylül olayının ardından tabiri caizse daha da merkezileşme yoluna gidilmeyle sonuçlanmıştır.

Bu aşamada II. Dünya Savaşı sonrası süreçte savaşın galipleri olan ABD ve SSCB tarafından yeniden konumlandırılan devletler arası bir yapı ortaya çıkmıştır. Bir tarafta ABD liderliğinde NATO çatısı altında bulunan devletlerle öbür tarafta SSCB liderliğinde Varşova Paktı çatısı altında bulunan devletler Soğuk Savaş yıllarının karşılıklı eyleme biçimlerini ortaya koymuştur. Bu yapı içinde eyleme biçimleri savaşın değişen ve dönüşen doğası gereği istihbarat faaliyetlerinin önemini de artırmıştır. Böylece devletler savaşın getirmiş olduğu büyük yıkım, insan kaybı ve ekonomik kaybın da önüne geçme çabası sergilemektedir. ABD de bu konuda sistemik seviyede eyleme kapasitesi nispetinde dikkat çekici adımlar atmaktadır. Bu kısımda örnek olaylar, gerçekleşen operasyonların uluslararası politikanın sistemik seviyesine ve alt-sistemik seviyesine olan etkisi, sonuçları ve tarihi önemine istinaden seçilmiştir. Böylece sistemik seviyede etki kapasitesine sahip büyük bir güç olan ABD’nin eyleme biçimi olarak istihbarat faaliyeti ile yapıdaki etki kapasitesi tanımlanabilecektir. Bu adımlar açısından ilk örnek olarak Ajax Operasyonu incelenecektir.

Ajax Operasyonu: Bir Devleti Dönüştürme Çabası

Ajax Operasyonu, ABD'nin Soğuk Savaşın ilk yıllarında SSCB'nin etkisini sınırlamak amacıyla gerçekleştirdiği bir faaliyettir. Daha önce de bahsedildiği gibi Yapısal Realist perspektif sistemik uluslararası politikanın anarşik yapısında güç dengesini sağlama çabasını devletlerin birbirlerini kısıtlama faaliyeti olarak ele almaktadır. Bu örnekte de ABD, İngiltere ile ittifak hâlinde SSCB'ne yakın bir idareyi devirerek güç dengesinin avantajlı tarafından yer alma çabası sergilemiştir. Ancak istihbarat operasyonunun uzun vadeli sonuçları ABD ve ittifakının çıkarlarının tersine bir etki yaratmıştır. Bu durum da güç dengesinde avantajlı taraf olma amacını da güden istihbarat operasyonlarının uzun vadeli süreçlerde olumsuz sonuçları olabileceğini göstermektedir.¹¹ ABD ve SSCB'nin II. Dünya Savaşı'nın hemen ardından Soğuk Savaş'a başlayarak yeni bir gerilim ortamının yaratılması politik manevralar açısından da sorunlu bir dönemi ortaya çıkarmıştır. Bu süreçte ABD'nin güvenlik bürokratları, müttefikleri İngiltere'nin İran petrolünden yararlanamayacağı bir idare ile yüzleşmesini kendi çıkarları açısından da olumsuz bir gelişme olarak değerlendirmiştir. Söz konusu değerlendirme İran'da petrolleri millileştiren Musaddık yönetiminin devrilmesi için gerekli planların bir operasyona dönüşmesi sürecini başlatmıştır. Bu operasyonda Merkezî Haber Alma Teşkilatı, Devlet ve Savunma departmanlarının önemli bir rol üstlendiği bunların arasında da Savunma departmanının hayati bir rol oynadığına dair görüşler mevcuttur (Ruehsen, 1993). ABD'nin hem askerî hem diplomatik hem de istihbari faaliyetleri idare eden bu üç kurumun aynı anda bir devlete yönelik olarak faaliyet yürütmesi istihbari harekâta tek başına bir HUMINT, SIGINT vb. aşamanın yeterli olmadığını da göstergesidir. Buna ek olarak Ajax operasyonun icrası sürecinde sahada bulunan personelin gerek II. Dünya Savaşı gerek de Kore Savaşı tecrübesi ve ek olarak psikolojik harp uzmanlığının bulunması (Ruehsen, 1993) faaliyetin askerî harekât tecrübesi gerekliliğini de göstermektedir. Bu durum da dış politika yapımı açısından tek bir güç unsurunun yeterli olmayacağını ortaya çıkarmaktadır.

Musaddık'ın Tudeh partisi idaresinde İran'ın SSCB ve Çin Halk Cumhuriyeti ile yakınlaşması (Behrooz, 2001), ABD'nin SSCB ve müttefiklerini çevreleme politikası açısından önemli bir engeli oluşturmuştur. Bu şartlar altında Musaddık hükümetinin devrilmesi için önemli kaynaklar ayrılmış ve neticede operasyon amacına ulaşmıştır. Ancak asıl sorun operasyonun amacına ulaşması olmuştur. Zira bu aşamadan sonra İran Şahı Pehlevi kendi devleti içinde ABD açısından angaje edilmiş bir figüre dönüşmüş bu durum da Humeyni ihtilâlinin ortaya çıkışını desteklemiştir. ABD'nin o dönemki örtülü operasyonları açısından ABD Başkanı'nın Dış İstihbarat Danışma Kurulu (President's Board of Consultants on Foreign Intelligence) 1961 yılında Eisenhower için yapılan bir değerlendirmede İran'da gerçekleştirilen örtülü operasyon için alınan risklere ve harcamaların değeri açısından şüpheye düşüldüğü yönünde bir açıklama yapmıştır (Isenberg, 1989). Operasyon sonrası Pehlevi'nin iktidarını pekiştirmek amacıyla İran gizli servisi SAVAK'ın eğitimi ve muhaliflerin ortadan kaldırılmasına yardımcı olmak üzere ayrılan 5 milyon dolarlık bütçe (Kim, 2006) muhalefetin daha da güçlenmesini sağlamıştır.

Domuzlar Körfezi ve U-2 Krizi: Bir Devleti Çevreleme Çabası

¹¹ Her ne kadar istihbarat operasyonları ile örtülü operasyonlar arasında sıklıkla bir ayrım yapılsa da, gerçekte neredeyse tüm örtülü operasyonlar, planlanması ve uygulanması aşamalarında büyük ölçüde istihbarat faaliyetlerine dayanır. Buna ek olarak, istihbarat operasyonları, operasyonel planlamayı ve taktik karar alma süreçlerini desteklemek amacıyla sıklıkla faal çatışma bölgelerinde kullanılmaktadır. Bu bakış açısından değerlendirildiğinde, hem örtülü hem de askerî operasyonların temelinde istihbarat işlevlerinin yer aldığı açıkça görülmektedir (bkz. Zegart, A. B. (2022). *Spies, Lies, and Algorithms: The History and Future of American Intelligence*, Bölüm 7, Princeton University Press).

Domuzlar Körfezi, ABD'nin Kastro'yu devirebilmek için yürüttüğü başarısız bir operasyondur. Yapısal Realist perspektifin gücün maksimizasyonu için devletin sergilediği çaba bağlamında bu operasyona bakıldığında ABD aleyhine bir sonucun ortaya çıktığı görülmektedir. Zira devletin eyleme biçiminde temel parametrenin stratejik öngörü olduğu dikkate alınacak olursa; istihbarat analizi hatalarının devletin eyleme biçimine yansımak suretiyle onu ne denli zorlayacağının açık bir örneği bu olaylar silsilesinde görülmektedir. ABD stratejik öngörünün doğru biçimde ortaya konması ve operasyonun verimli yürütülebilmesi için gerekli unsurların temini yönünde hatalı kararlar vermiş bunun sonucunda operasyon *status quo*nun korunması açısından önemli bir kriz ortamı yaratmıştır. ABD, SSCB'nin çevrelenmesi amacıyla yürüttüğü politikada örtülü operasyonları ve keşif gözetleme faaliyetlerini 1960'lar itibarıyla hızlandırmıştır. Küba'ya SSCB'ye ait nükleer füzelerin yerleştirilme ihtimali iki büyük güç arasındaki gerginliği üst seviyeye çıkarmıştır. Bir başka deyişle Domuzlar Körfezi operasyonu ve U-2 keşif-gözetleme faaliyeti sonrası ortaya çıkan diplomasi krizleri istihbaratın hangi teorisi ile incelenebileceği tartışması hayli muğlakken; yapılan bu faaliyetlerin Karşılıklı Mutlak Yıkım (Mutually Assured Destruction-MAD) dolayısıyla bir askerî zaferi ortaya çıkarmasının mümkün olmayışı (Jervis, 1986) örtülü operasyonlar ve benzeri faaliyetleri ön plana çıkarmıştır. Zira hem ABD hem de SSCB çokça anıldığı şekliyle II. Dünya Savaşı sonrası oluşan sistemik uluslararası politika yapısında bir devrimden ziyade *status quo* ortamının nükleer silahlanmanın oluşturacağı tehlikeler vasıtasıyla korunması için çaba sarf etmektedir (Jervis, 1986).

Bu paragraf Domuzlar Körfezi operasyonu ve U-2 krizi ile yaşanan sonucunda bir nükleer savaşın ortaya çıkacağını iddia eden görüşlerin taban tabana zıttıdır. Üstelik ne Domuzlar Körfezi ne de U-2 krizinin istihbarat teorisi konusunda tatmin edici bir izahat ortaya konamamaktadır. Buna karşın; ABD'nin iki istihbari faaliyet de içeren olaydaki başarısızlığına rağmen Vaşington ile Moskova arasında bir denge noktası sağlanmış SSCB Küba'ya yerleştirmeye karar verdiği nükleer füzeleri geri çekmiştir. Bu noktada sorulması gereken soru savaş sebebi olacak başarısız istihbarat faaliyetleri sonucunda bir barış ortamının sağlanması hangi istihbari faaliyet teorisi açısından incelenebilir olmalıdır. Bu sorunun cevabı istihbari faaliyet teorisinden ziyade uluslararası politikanın sistemik yapısındaki *status quo* ortamının izah edildiği üzere öncelikli olarak büyük güçler tarafından sürdürülmesine yönelik durumdur. İfade edilen bu önerme de istihbarat faaliyetlerinin bir teorisinden ziyade istihbarat faaliyetlerinin de incelenebileceği bir uluslararası politika teorisinin varlığına götürmektedir.

Humeyni İhtilali: Dost Devletten Düşman Devlet Yaratımı

Humeyni İhtilali, ABD'nin ittifak ilişkisi içinde olduğu İran'ı kaybetmesi sonucunu doğurmuştur. Yapısal Realizmin temel önermelerinden biri ittifakların gücün maksimizasyonu için ortaya çıktığı yönündedir. Bu önermeye dayanarak İran Şah'ının devrilmesi ABD'nin alt-sistemik yapı etkisini ortadan kaldırarak eski müttefikinin, eski düşmanının yeni müttefiki hâline gelmesini sağlamıştır. Bu aşamada istihbarat teorisi adına ortaya konmaya çalışılan davranışçı yaklaşımın analiz düzeylerindeki hatanın istenmeyen sonuçları ortaya çıkarması hususunda oldukça etkili olduğunu belirtmekte yarar vardır. Bu hatalar stratejik etkileri de beraberinde getirerek Yapısal Realist perspektif dahilinde incelenmesi gereken bir konu hâline dönüşmektedir. Ajax operasyonunun kısa vadeli başarılı durumu Pehlevi iktidarının İran'da bir müddet daha devam etmesini sağlamıştır. Ancak bu aşamada da istihbari faaliyet uygulamasından ziyade istihbarat analizi hususunda ortaya konan tanımlamalar silsilesi tartışmaya açılmıştır. Bu noktada istihbarat teorisi açısından davranışçılık yaklaşımının sonuçları ele alınacaktır. Dönemin ABD Başkanı Jimmy Carter büyük bir özgüvenle "İran'da işlerin hızla değişeceğine dair bildiğim kadarıyla kimse tarafından tahmin yürütülmediğini düşünüyorum" ifadesini kullandığı Ocak 1979'da (Connelly et. al., 2021) İran Şahı Pehlevi ülkesini terk etmiştir (Takeyh, 2022). İran'da 1979'un Şubat ayı itibarıyla tüm sınırlar kapatılmış ve başka devletlerle ilişkiler durmuştur (Takeyh, 2022). Bu süreçte Carter'ın İran Şahı'na askerî güç kullanmak dahil tüm desteği vermeyi teklif

ettiği ancak Şah'ın bu hususta etkili bir politika yürütemediği için Humeyni ihtilalinin gerçekleştiği yönünde görüşler mevcuttur. Bu analize ABD istihbarat topluluğu birimleri de Şah'ın hastalığı dolayısıyla sağlıklı karar vermekten aciz olduğu yönündeki görüşleriyle destek vermektedir. Yani bir başka deyişle Carter yönetiminden ziyade Pehlevi'nin hatalarının İran'daki olaylara sebep olduğu görüşü öne çıkarılmaya çalışmaktadır.

Bu noktada İran'daki olaylara dair analiz hataları için, a) analistlerin Vaşington'u olaylar dolayısıyla uyarıp uyarmadığı, b) politika yapıcılarının İran'dan gelen haberleri ne denli etkin değerlendirdiği ve c) siyasi raporları hazırlayanların tehdidi doğru bir şekilde tanımlayıp tanımlayamadığına dair sorular (Connelly, et. al.) yöneltilmektedir. Bu aşamada İran Şahı'nın askerî gücü elinde bulundurduğuna dair görüşler olayın en büyük yanıltıcı noktasını oluşturmuştur. Bu noktada Carter tarafından olayları tanımlamakla ilgili olarak görevlendirilen Korg. Robert Huyser'in tutumu ders niteliğindedir. Korg. Huyser, Şah'ın ordusundaki kaçakların günlük olarak 500 ile bin kişi arasında olduğu 500 bin kişilik ordudan bunun normal sayılacağını, hava kuvvetlerinin %75-80'nin, Şah'ın muhafızlarının %90'nın sadakatle bağlı olduğunu ve deniz kuvvetlerinin ise kendisine hiç şüphe ettirmediklerini Vaşington'a bildirmiştir (Takeyh, 2022). Bilindiği üzere Humeyni ihtilali gerçekleşmiştir. Bu olayın ardından ABD vatandaşları İran'dan güçlükle çıkarılmış, ABD Büyükelçiliği basılarak çalışanlar ve aileleri rehin alınmıştır. Yerinde gidilip görüldüğü ve net bilgi alındığına dair bir başka deyişle bir "saha" çalışması olduğuna dair en ufak bir şüphe götürmeyecek görüşlere bakıldığında ise Carter'ın İran'da bir değişiklik olmayacağına dair görüşü öne sürmesi son derece normaldir. Burada normal olmayan yerine gidip görülen bir başka deyişle "saha" çalışması olarak sunulan bilgilerin nasıl ve kimden alındığıdır. Bu günümüz uluslararası politika çalışmaları için de oldukça övülen bir yöntem olsa da dikkatle yaklaşılması gerektiğine dair pek çok kesin örnekten sadece birisi de Korg. Huyser olayıdır. Bu çerçevede istihbarat uygulaması haricinde istihbarat analizinin de bir teorisinin olup olmayacağı hususu hayli su götürür niteliktedir. Davranışın tespiti ile ortaya çıkan analizin bir devletin yapısını ortaya koyup muhtemel gelişmeleri tahmin edebilir hâle gelmesi Waltzgil bir yaklaşımla kendini doğrulayan indirgemeci bir perspektifi işaret etmektedir.

Fırtına Operasyonu: Bir Terör Örgütünün Temelleri

Fırtına Operasyonu, ABD'nin SSCB'yi çevreleme amacıyla Afganistan merkezli olarak yürüttüğü bir faaliyetir. Yapısal Realizm açısından sistemik seviyede etki edecek tehditlere devletlerin dengeleyici müdahalelerde bulunması beklenmektedir. Bu bağlamda ABD, Afgan mücahitlerin desteklenmesi ile SSCB'yi kısıtlamayı başarmıştır. Ancak bu operasyon uzun vadeli sonuçları açısından El Kaide gibi terör örgütlerinin ortaya çıkışına da zemin hazırlamıştır. Böylece yine davranışçılık üzerinden geliştirilebilecek bir istihbarat teorisi perspektifinin tanımlamada hayli sorunlu olduğu görülebileceği gibi Yapısal Realist perspektifin temel önermelerinin bir eyleme biçimi olarak sunulmasının daha tutarlı olduğu öne çıkmaktadır. El Kaide terör örgütünün kuruluşu hususunda bazı iddialı görüşler söz konusu terör örgütünün ABD tarafından kurulduğu ardından kendisine saldırttığı sansasyonunu içerirken bazıları ise terör örgütünün ABD tarafından kurulduğu üstelik de 11 Eylül saldırılarının da hiç gerçekleşmediği şeklindeki sansasyona imza atmaktadır. Bu sansasyonel görüşlerin ardında ABD'nin Fırtına Operasyonu dolayısıyla SSCB'nin çevrenmesi adına Afganistan'daki mücahitleri silahlandırma ve eğitmesi faaliyetleri yatmaktadır. ABD'nin yine Merkezî Haber Alma Teşkilatı çerçevesinde yürütülen ancak yukarıda ayrıntılı bir şekilde açıklanan özellikle askerî istihbarat teşkilatlarının ve Temsilciler Meclisi'nin bir üyesinin müşterek harekâtı, siyaset yapıcı-istihbarat faaliyeti ilişkisinin önemli bir örneği olarak öne çıkmaktadır. Bu faaliyetin temel amacı da II. Dünya Savaşı'nın hemen ardından 1947 Millî Savunma Yasası'nın çıkması bir merkezî istihbarat teşkilatının kurulması gibi yenilikleri de içeren SSCB'nin çevrenmesi politikasıdır. SSCB'nin Afganistan'a müdahalesi dönemin Afgan hükümetinin daveti şeklinde sunulması açısından Rusya Federasyonu'nun

Suriye iç savaşında askerî faaliyetlere başlamasıyla benzeştirilebilir. SSCB 1979 yılına gelinceye kadar Afganistan'da eğitim, kültür, askerî ilişkiler gibi pek çok alanda hayli yüksek seviyede etkinlik gösteren bir devlet olmuştur. Bu faaliyetlerin bir sonucu olarak; SSCB, 1950'lerin ortalarında başlattığı eğitim programı sayesinde 1979'a gelindiğinde çoğunluğu subaylardan oluşan 10 bin kişinin Moskova'da eğitim almasını sağlamıştır (Brown, 2013). Buna ek olarak SSCB, Afganistan'ın alt yapısının geliştirilmesi ve ticaret hacminin artırılması için de doğrudan katkıda bulunmuştur (Brown, 2013). Bu durumda ABD, SSCB'nin çevrenin için Afganistan içindeki muhalif yapıların desteklediği Fırtına Operasyonu'nu başlatmıştır.

Serdar Muhammet Davut Han'ın 1978'de Afganistan Demokratik Halk Partisi içindeki hizip tarafından devrilmesi SSCB'nin Afganistan'da askerî harekât düzenlemesi için daha verimli bir alanı yaratırken parti içindeki çatışmaya SSCB desteği sonrası Babrak Karmal'ın Afganistan'ın başına gelmesi Kızıl Ordu'nun Afganistan'daki varlığını hukuki hâle getirmiştir. Bu gelişmelerden sonra ABD, SSCB'nin etkisinin kırılması için bir dizi karar almıştır. NSC-63 Başkanlık Direktifi uyarınca ABD Başkanı Carter, Afganistan'da askerî müdahalenin dikkate alınması, SSCB'ye ekonomik ve diplomatik yaptırımların uygulanması ve bölgedeki devletleri SSCB karşısında desteklenmesi gibi kararlar almıştır (Billard, 2010). Bu operasyonda Merkezî Haber Alma Teşkilatı, askerî istihbarat unsurlarının imkân ve kabiliyetlerinin yanı sıra Pakistan İstihbarat Teşkilatı (Inter-Services Intelligence-ISI) birimleri saha operasyonuna destek verirken Suudi Arabistan da Mücahitlerin eğitilmesi için ekonomik yardımlar gerçekleştirmiştir (Imran et. al., 2022). ABD Temsilciler Meclisi Üyesi Charlie Wilson da Merkezi Haber Alma Teşkilatı personeli ile birlikte Mücahitlerin silahlandırılmasında faal rol aldığı gibi operasyonun genişletilerek Afganistan devlet yapısının yeniden kurgulanabilmesi için ABD'deki politika yapımcıları ikna etme çabası da sergilemiştir.

Bu noktada Fırtına operasyonu, mücahitlerin silahlandırılmak ve SSCB karşısında bir direnişçi grubu oluşturulması açısından başarılı olsa da Temsilciler Meclisi Üyesi Wilson'ın çaba sarf ettiği husus olan devletin yeniden yapılandırılması başarısız olduğu için anılan mücahitler içinden daha sonra el Kaide terör örgütünde üst seviyede faaliyet gösterecek şahısların da ortaya çıkması sonucu doğmuştur. Söz konusu operasyon kendi içinde başarılı görülürken uzun vadede ABD'nin Pearl Harbor sonrası kendi topraklarında uğradığı en büyük saldırı olan 11 Eylül olayının da temelleri atılmıştır. Bu aşamada Fırtına operasyonun istihbari faaliyet başarısı tıpkı Ajax operasyonunda olduğu gibi belli bir müddet içinde başarılı olarak addedilse de uzun erimli sonuç olarak ABD'nin aleyhine bir durumu yaratmıştır. Buna ek olarak Fırtına Operasyonu da diğer istihbarat operasyonları örneklerinde olduğu gibi gerek başka devletlerin desteğinin alınması ile ancak sistemik seviyede bir teorinin incelenmesi ile sonuçları bakımından analiz edilebilmektedir. Bu durum da istihbarat uygulamalarının yahut analizinin bir teorisinden ziyade yapısal bir teorinin istihbarat faaliyetleri açısından analiz edilmesi gerekliliğini açık bir şekilde göstermektedir. Ele alınan operasyonlar ABD'nin milî çıkarlarını koruma, gücünü maksimize etme çabalarının farklı dönemler ve bölgelerdeki uygulama şekillerini göstermektedir. ABD'nin bu operasyon kararlarının ardında Yapısal Realist perspektife dayalı olarak tehditlere karşı dengeleme unsuru ve *status quonun* korunması mümkünse lehe çevrilmesi motivasyonu olduğu görülmektedir. Ancak seçili örneklem göstermektedir ki; bazı operatif faaliyetlerde dönemsel başarılar elde edilmiş olsa bile uzun vadeli sonuçları açısından sonuçlar yeterli verimliliği sağlamamıştır. Bu aşamada istihbarat faaliyetlerinin öngörülemez ve karmaşık doğası bir kez daha gözler önüne serilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Amerikan İstihbarat Topluluğu'nun faaliyetlerini uluslararası politika teorisi bağlamında inceleyerek, bağımsız bir istihbarat teorisinin mümkün olup olmadığını incelemiştir. Bu çaba sırasında istihbarat faaliyetlerine dair teorik bir perspektif sunma amacını güden davranışçı

yaklaşma da olumsuz atıflarda bulunmaktadır. Yapısal Realizm perspektifinde yapılan analizler, istihbarat faaliyetlerinin doğasının teorik çerçevede analiz edilebileceğini, ancak bağımsız bir istihbarat teorisinin oluşturulması yönündeki sınırlılıkların varlığını ortaya koymuştur. Yapısal Realist perspektifte devletlerin güç maksimizasyonu arayışı üzerinden ortaya konan önermeleri, sistemik seviyede devletin eyleme biçimlerini açıklamakta önemli bir yere sahiptir. ABD istihbaratı tarafından yahut onun desteği ile gerçekleştirilen operasyon örnekleri, istihbarat faaliyetlerinin kısa vadeli sonuçlar elde edilmesi açısından nasıl kullanıldığını açık bir şekilde göstermiştir. Ancak ele alınan örneklemin uzun vadeli bir başka deyişle stratejik erimli sonuçları genel olarak beklenen seviyede değildir. Bu aşamada ABD ve konuya muhatap devletler arasında ortaya çıkan ilişki bağımsız bir istihbarat teorisi yaratımından ziyade Yapısal Realist perspektifin dinamikleri ile açıklanabilmektedir.

Çalışmanın bulguları, istihbarat faaliyetlerinin kaotik ve değişken doğası nedeniyle bir istihbarat teorisinin davranışçı perspektife bile dayanarak geliştirilmesinin güçlüğüne ortaya koymaktadır. İstihbarat faaliyetlerinin gizlilik içinde yürütülmesi ve hâlihazırda yürütülen istihbarat faaliyetlerinin doğası gereği bir değerlendirme yahut analize akademikler tarafından tabi tutulma imkânının olmayışı teorik gelişim için başat bir sebep olarak ortada durmaktadır. Buna ek olarak istihbarat kurum ve kuruluşları arasındaki “bilinmesi gereken” ilkesi dahi genelgeçer kuralları olan bir teorik perspektifin ortaya konması hususunu engellemektedir. Bir istihbarat teorisi arayışı yerine istihbarat faaliyetlerinin devletin gücünün maksimizasyonu, *status quonun* sürdürülmesi gibi gerekçelerle Yapısal Realist perspektif dahilinde değerlendirilmesi sonuçların analizi ve sansasyonel tanımlamalardan kaçınmak için yerinde olacaktır. Örneklem çerçevesinde, ABD’nin uluslararası politikanın sistemik seviyesindeki çıkarlarını korumak ve gücünü maksimize etmek amacıyla operasyonları yürüttüğü aşikârdır. Ancak kısa vadede başarılı olan operasyon girişimleri dahi stratejik seviyede olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Bu durum da operasyonel faaliyetlerin sadece sonuçlarının değil aynı zamanda sistemik seviyedeki yansımalarının ve alt-sistemik seviyedeki etkilerinin de değerlendirilmesi gerekliliğini göstermektedir. Bu çalışma, istihbarat faaliyetlerinin uluslararası politika teorisi bağlamında ele alınması gerekliliği hususunda önemi ortaya koymaktadır. Yapısal Realist perspektifin ortaya koyduğu çerçeve, istihbarat faaliyetlerinin sistemik ve alt-sistemik yapıya etkisini tanımlamada önemli bir araç hâline gelirken, bağımsız bir istihbarat teorisini oluşturmanın kısıtlılıklarını da ortaya koymaktadır. Devam eden çalışmalar, istihbarat faaliyetlerini Sosyal İnşacılık, Eleştirel Teori gibi farklı teorik perspektiflerden ele almak suretiyle uluslararası politika teorilerinin çalışma hususunda Türkçe literatürün alanını geliştirme imkânını ortaya koyabilir. Buna ek olarak, farklı devletlerin istihbarat yapılarının karşılaştırmalı çalışmasının yapılması, istihbarat faaliyetlerinin sistemik ve alt-sistemik yapı üzerindeki etkisinin tanımlanması açısından önem arz etmektedir.

Beyan ve Açıklamalar

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Tek yazar %100.

2. Çıkar çatışması: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

3. Etik Raporu: Bu çalışma, anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen bir araştırma niteliği taşımadığından ve herhangi bir insan ve hayvan deneyi içermediğinden dolayı etik kurul onayı gerektirmemektedir. Çalışmada kullanılan tüm kaynaklara uygun şekilde atıfta bulunulmuş, etik yayıncılık ilkelerine tam olarak uyulmuştur. Yazar, çalışmanın hazırlanması sürecinde akademik dürüstlük ilkelerini gözetmiştir.

4. Araştırmanın Modeli: Araştırma, özgün bir araştırma makalesi olarak hazırlanmıştır. Yazım sürecinde açık kaynakların taranması suretiyle örnek olayların karşılaştırılması ve teorik perspektife uyarlanması şeklinde bir araştırma modeli seçilmiştir.

References

- Abend, G. (2008). The meaning of 'theory'. *Sociological theory*, 26(2), 173–199. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-9558.2008.00324.x>
- Administration, U. S. D. E. (2008). *Drug enforcement administration: A tradition of excellence, 1973-2008*. Drug Enforcement Administration.
- Aid, M. M. (2001). The national security agency and the cold war. *Intelligence & National Security*, 16(1), 27–66.
- Aid, M. M. (2009). *The secret sentry: The untold history of the National Security Agency*. Bloomsbury Publishing USA.
- Alkire, B., Tingstad, A., Benedetti, D., Cordova, A., Danescu, I., Fry, W., George, D. S., Hanser, L. M., Menthe, L., Nemeth, E., Ochmanek, D., Pollak, J., Riposo, J., Smith, T., & Stephenson, A. (2016). *Leveraging the past to prepare for the future of air force intelligence analysis*. <https://apps.dtic.mil/sti/trecms/pdf/AD1085118.pdf>
- Ateş, A. (2023). *İstihbaratın dönüşümü; Artan tehditler ve enformatik şoklar teorisi (The transformation of intelligence; the theory of escalating threats and information shocks)*. Yeditepe Publishing.
- Behrooz, M. (2001). Tudeh factionalism and the 1953 coup in Iran. *International Journal of Middle East Studies*, 33(3), 363–382. <https://doi.org/https://doi.org/10.1017/S0020743801003026>
- Best Jr, R. A. (2006). The Director of National Intelligence and Intelligence Analysis. In D. D. Pegarkov (Ed.), *National Security Issues*. Nova Science Publishers.
- Betts, R. K. (2007). *Enemies of intelligence: Knowledge and power in American national security*. Columbia University Press.
- Bigelow, M. E. (2012). A short history of army intelligence. *Military Intelligence*, 38(3), 7–69.
- Billard Jr, R. D. (2010). Operation Cyclone: How the United States defeated the Soviet Union. *URJ-UCCS: Undergraduate Research Journal at UCCS*, 3(2), 25–41.
- Bird, J. (2004). *Analysis of intelligence support to the 1991 Persian Gulf War: Enduring Lessons*.
- Bolton, M. K. (2018). *The rise of the American security state: The National Security Act of 1947 and the militarization of US foreign policy*. ABC-CLIO.
- Brauner, M. K., Massey, H. G., Moore, S., & Medlin, D. D. (2009). *Improving development and utilization of US Air Force intelligence officers*. R. Corporation. <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA503766.pdf>

- Brown, J. D. (2013). Oil fueled? the Soviet invasion of Afghanistan. *Post-Soviet Affairs*, 29(1), 56–94. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/1060586X.2013.778543>
- Charles, D. M., & Stockham, A. J. (2022). *The Federal Bureau of Investigation: History, Powers, and Controversies of the FBI*. Bloomsbury Publishing USA.
- Christian, M. C., & Dillard, J. E. (2000). Why we need a national joint targeting center. *Air & Space Power Journal–Chronicles Online Journal*, 3.
- Connelly, M., Hicks, R., Jervis, R., & Spirling, A. (2021). New evidence and new methods for analyzing the Iranian revolution as an intelligence failure. *Intelligence and National Security*, 36(6), 781–806. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/02684527.2021.1946959>
- Ferris, J. (1995). Coming in from the cold war: The historiography of American intelligence, 1945–1990. *Diplomatic History*, 19(1), 87–115. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-7709.1995.tb00578.x>
- Fingar, T. (2011). Analysis in the US intelligence community: Missions, masters, and methods. In B. Fischhoff & C. Chauvin (Eds.), *Intelligence analysis: Behavioral and social scientific foundations* (pp. 3–27). The National Academies Press.
- Finnegan, J. P. (1998). *Military intelligence* (Vol. 60). Government Printing Office.
- Ford, C. A., & Rosenberg, D. A. (2005). The naval intelligence underpinnings of Reagan's maritime strategy. *Journal of Strategic Studies*, 28(2), 379–409. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/01402390500088627>
- Fujimato, H. (2014). The legacy of the Gulf of Tonkin Incident: “real American war” in Vietnam. *Nanzan review of American studies*, 36, 113–121. <https://doi.org/https://doi.org/10.15119/00000670>
- Gill, P. (2010). Theories of intelligence. In L. K. Johnson (Ed.), *The Oxford Handbook of National Security Intelligence* (pp. 43–58). Oxford University Press.
- Imran, A., Hashmi, S. R., & Anwar, M. F. (2022). US-Pakistan alliances in Afghanistan: policies, costs and implications. *Pakistan Journal of Humanities and Social Sciences*, 10(1), 180–190.
- Investigation, T. F. B. o. (2012). *Domestic investigations and operations guide*. Skyhorse Publishing Inc.
- Isenberg, D. (1989). *Cato Institute Policy Analysis No. 118: The Pitfalls of US Covert Operations*. JSTOR.
- Jervis, R. (1986). The nuclear revolution and the common defense. *Political Science Quarterly*, 101(5), 689–703.
- Kahn, D. (1984). The United States Views Germany and Japan in 1941. In E. R. May (Ed.), *Knowing One's Enemies: Intelligence Assessment Before the Two World Wars* (pp. 476–501). Princeton University Press.
- Kim, J. (2006). The first American secret war: assessing the origins and consequences of operation AJAX in Iran. *International Area Review*, 9(1), 195–216.
- Ransom, H. H. (1984). Secret Intelligence in the United States, 1947–1982: the CIA's Search for Legitimacy. In *The Missing Dimension: Governments and Intelligence Communities in the Twentieth Century* (pp. 199–226). Springer.
- Ruehsen, M. d. M. (1993). Operation ‘Ajax’ revisited: Iran, 1953. *Middle Eastern Studies*, 29(3), 467–486.
- Setzekorn, E. (2017). The office of naval intelligence in world war I: Diverse threats, divergent responses. *Studies in Intelligence Vol*, 61(2).
- Shulman, M. R. (1993). The rise and fall of American naval intelligence, 1882–1917. *Intelligence and National Security*, 8(2), 214–226.
- Takeyh, R. (2022). The Coup that Wasn't: Jimmy Carter and Iran. In D. Allin (Ed.), *Survival: August-September 2022* (pp. 137–149). Routledge.
- Waltz, K. (2010). *Theory of international politics*. Waveland Press.